

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	40799 Фінанси, банківська справа та страхування
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	40799
Назва ОП	Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Панухник Олена Віталіївна, Ткач Катерина Ігорівна, Вовк Вікторія Яківна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	17.02.2022 р. – 19.02.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://cutt.ly/7G6SwbK>

Програма візиту експертної групи <https://cutt.ly/LG6SuVP>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» для третього освітньо-наукового рівня вищої освіти становить загальне позитивне враження. Вона має чіткі перспективи розвитку та вдосконалення. Цілі ОП відповідають місії та стратегії СумДУ. Структура та зміст ОП повністю відповідає предметній області спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». ОП логічно побудована, гармонізована з вимогами кращих світових та вітчизняних практик підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування, дозволяє досягти заявлених програмних результатів навчання. У ОП акцент зроблено на застосуванні сучасних економіко-математичних методів та інформаційних технологій в наукових дослідженнях, спрямованих на розв'язання актуальних проблем розвитку фінансового ринку, банківської справи та страхування в умовах сучасних викликів (ця тенденція простежується і у темах дисертацій здобувачів вищої освіти за ОП). СумДУ та випускова кафедра (кафедра фінансових технологій і підприємництва) активно долучає зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів до процедур перегляду, оновлення і вдосконалення освітньої програми, її освітніх компонент, цілей та програмних результатів навчання. Тісна співпраця з роботодавцями, представниками академічної спільноти, випускниками кафедри сприяє отриманню необхідних практик для підготовки конкурентного випускника, що володіє необхідними професійними компетентностями для виконання практичних завдань та науково-дослідної роботи. Можливість реалізації індивідуальної освітньої траєкторії шляхом вільного вибору з широкого каталогу освітніх компонент. Освітня програма дозволяє сформуванню здобувачам навички Soft Skills для забезпечення успішної комунікації у сучасній професійній сфері. СумДУ популяризує академічну доброчесність та створює необхідні умови для заохочення НПП до самовдосконалення та розвитку, активно інтегрується у світове освітньо-наукове середовище, постійно працює над розширенням мережі міжнародних контактів, у тому числі і за рахунок активного долучення до грантових програм. Позитивною є практика долучення здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня на етапах підготовки грантової заявки та як виконавців НДР, у тому числі і з оплатою праці. Інноваційна практика формування внутрішньої системи якості вищої освіти, яка передбачає реалізацію окремих процедур на п'ятьох інституційних рівнях, що забезпечують детальний аналіз окремих складових освітньої діяльності за ОП та надають можливість їх оперативного корегування відповідно до змін умов реалізації ОП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

СумДУ активно інтегрується у глобальне освітнє середовище, що сприяє інтернаціоналізації освітнього процесу. Наукові керівники та здобувачі є активними дослідниками, свідченням чого є численні публікації (у т.ч. у виданнях, що індексуються міжнародними базами даних Scopus і WoS) та участь у наукових проектах та грантових програмах. НПП, які забезпечують реалізацію ОП, мають високий рівень академічної та професійної кваліфікації, беруть активну участь у міжнародних проектах. Здобувачі ОП активно долучаються до процесів академічної мобільності: як внутрішньої, так і зовнішньої. Відкритість освітнього процесу за ОП є інструментом для інформування стейкхолдерів, збирання та систематизації інформації щодо напрямів її удосконалення. Студенти та роботодавці залучені до процесу вдосконалення ОП та її освітніх компонент, а також до інших процедур забезпечення якості освітнього процесу як стейкхолдери-партнери. Студентське самоврядування знає свої права та обов'язки та активно долучається до процесів управління ЗВО. Наявність в організаційній структурі Експертної ради роботодавців зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, багаторічна практика співпраці з роботодавцями, у тому числі і з випускниками вишу. Практика регулярного опитування роботодавців, здобувачів та випускників щодо змісту та якості ОП та її структурних елементів, шляхом анкетування. Політика та процедури популяризації та дотримання академічної доброчесності в СумДУ підвищують внутрішню культуру якості освіти. Здійснюється постійний моніторинг якості освітнього процесу та удосконалення ОП з метою підвищення якості освіти та забезпечення відповідності сучасним потребам ринку праці. СумДУ є учасником проекту Erasmus+ KA2 «Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia» (OPTIMA) щодо впровадження ідей та кращих європейських практик відкритої науки та дослідницької доброчесності в діяльність вітчизняних ЗВО. У 2020 р. в Україні проведено серію вебінарів «Дослідницька доброчесність: цінності та виклики». Розгалужена система освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів, у тому числі і психологічної підтримки. СумДУ здійснює прозору, зрозумілу та публічну діяльність за освітньою програмою, що створює публічну довіру до діяльності університету та позитивно впливає на імідж закладу вищої освіти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

ЕГ рекомендує доповнити дослідницьку пропозицію претендента на вступ до аспірантури графою «погодження з потенційним науковим керівником» як елемент визначення авторитетності викладача, що сприятиме підвищенню ролі НПП у популяризації навчання в аспірантурі серед здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти. Враховуючи орієнтацію ОП на формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня компетентностей у сфері цифрових фінансів ЕГ рекомендує розширити перелік запропонованих напрямів наукових досліджень, запропонованих у ОП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Порядок розробки та реалізації ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» третього освітньо-наукового рівня регламентується Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (версія 03) (п. 2.1) (<https://cutt.ly/yGXA93X>). Відповідно до п. 6.3.4 Методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм» (<https://cutt.ly/7G97iDt>) ОНП має щорічно переглядатися та оновлюватися з метою підтвердження їх актуальності з урахуванням світових тенденцій розвитку відповідної галузі знань та затребуваності на ринку праці, підвищення ефективності організації освітнього процесу та задоволення потреб здобувачів вищої освіти через систему внутрішнього моніторингу та зовнішнього оцінювання. Підставою для внесення змін у ОНП можуть бути пропозиції РПП, НПП, здобувачів, їх представницьких органів; висновків та рекомендацій роботодавців або представників наукової спільноти; зміни ресурсних умов реалізації ОНП. Останній перегляд ОНП відбувся у 2021 році. Мета ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» (<https://cutt.ly/pGXA4OG>) відповідає місії вишу, визначеної Стратегічним планом розвитку СумДУ на 2020-2026 роки (<https://cutt.ly/cGXA5YK>), та полягає у «підготовці високоосвіченої інтелектуальної еліти для сфери фінансів, банківської справи та страхування, здатної працювати в умовах швидкозмінного, багатофункціонального середовища на національному та міжнародному рівні, генерувати нові знання через масштабну та мультидисциплінарну наукову діяльність, застосовувати інноваційні методи, технології та інструменти в педагогічній діяльності та наукових дослідженнях, генерувати та здійснювати трансфер знань в академічне і бізнес-середовище». Кореляцію цілей ОНП з місією та стратегією СумДУ забезпечено шляхом досягнення наступних ПРН зі спеціальності: мультидисциплінарна науково-проектна діяльність – ПРН 2, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 9; розвиток інноваційних технологій – ПРН 4, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 8; підготовка висококваліфікованих кадрів – ПРН 8, ПРН 10. Досягнення зазначених ПРН забезпечено такими ОК: ОК4. Інноваційна педагогічна діяльність, ОК5. Управління науковими проектами, ОК8. Сучасні тренди фінансової науки, ОК9. Цифровізація у фінансах, банківській справі та страхуванні. Виходячи з оцінки структури ОНП, наповненості обов'язкових та вибіркових компонент, підтверджено її зорієнтованість на отримання фахових та загальних компетентностей. Усі ПРН забезпечено за рахунок обов'язкових компонент. Як підкреслила Гарант ОНП Школьник І. під час ознайомчої зустрічі, унікальність ОНП визначається з урахуванням її акценту на застосуванні сучасних економіко-математичних методів та інформаційних технологій в наукових дослідженнях, спрямованих на розв'язання актуальних проблем розвитку фінансового ринку, банківської справи та страхування в умовах сучасних викликів (ця тенденція простежується і у темах дисертацій здобувачів вищої освіти за ОНП).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Формулювання цілей та ПРН за ОНП здійснюється з урахуванням позицій і потреб здобувачів вищої освіти та випускників програми, роботодавців, академічної спільноти та інших стейкхолдерів (підтверджено результатами періодичного опитування учасників освітнього процесу та результатами інтерв'ювання респондентів на онлайн зустрічах). Здобувачі залучалися до опитування щодо якості ОНП шляхом анкетування 2-10 листопада 2021 р. Центром забезпечення якості вищої освіти в рамках реалізації внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти (Наказ ректора № 0790-VI від 1 листопада 2021 р.) за блоками таких питань: якість освітньої компоненти, якість викладання, якість наукового керівництва, якість загальної підтримки здобувачів вищої освіти під час реалізації освітніх програм (<https://cutt.ly/cG85vQN>). Крім того здобувачі вищої освіти входять до складу РПП та Ради забезпечення якості вищої освіти. Під час онлайн зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти ЕГ отримало підтвердження участі здобувачів Литвіненка А. (денна ф.н., 4 к.) та Чорної С. (денна ф.н., 3 к.) у засіданнях РПП та внесення пропозиції щодо рівномірного розподілу навантаження між семестрами 1 і 2 року навчання та внесення змін у структурно-логічну схему ОНП (було враховано при оновленні ОНП, зміни затверджено рішенням Вченої ради СумДУ від 30.08.2021 р. протокол №1). Ця інформація також підтверджується протоколами засідання РПП (Протокол від 17.06.2021 р. №2). До складу РПП включено представників роботодавців: Діденко О., директор з питань роздрібного бізнесу Харківської обласної дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль», Шевченко Н., начальник управління Північно-Східного офісу Держаудитслужби в Сумській області. Зокрема, Діденко О. запропонувала розширити перелік ОК, включених до каталогу вибіркових дисциплін за професійним спрямуванням, Шевченко Н. підтримала пропозицію Савченка Т., наведену у рецензії до ОНП щодо введення тематики наукових досліджень у перелік наукових напрямів щодо фінансування територіальних громад (Протокол від 17.06.2021 р. №2). Крім того, на ОНП було отримано рецензії від представників наукової спільноти: Приказюк Н. (завідувача кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту КНУ ім. Т. Шевченка), Іванова Ю. (директор Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України). Рецензії позитивні, без зауважень. На підставі інформації, отриманої під час онлайн зустрічі 6 із роботодавцями, випускниками,

представниками академічної спільноти ЄГ дійшла висновку, що стейкхолдери зацікавлені у розвитку ОНП та підготовці фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування, а також участь у процесах моніторингу, оновлення та вдосконалення ОНП у довгостроковій перспективі; ОНП відповідає основним запитам зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів до професійної підготовки здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем за даною ОНП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Останні тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту відображено в цілях та ПРН ОНП. Аналіз зазначених тенденцій здійснюється шляхом безперервної взаємодії з роботодавцями, участі здобувачів вищої освіти у наукових заходах, зокрема, вебінарах НБУ, банків, Української асоціації фінтех та інноваційних компаній, страхових компаній тощо. ОНП орієнтовано на підготовку висококваліфікованих кадрів з фінансів, банківської справи та страхування, які наразі є затребуваними у всіх регіонах України, у тому числі і на Сумщині, де розташовано СумДУ. Набуття компетентностей, пов'язаних із застосуванням сучасних цифрових технологій, аналізу BigData, розробкою наукових та інноваційних проєктів, розв'язання проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування, підвищує інтерес до ОНП. Це було підтверджено в процесі опитування роботодавців, які виказали свою безпосередню зацікавленість у формуванні запиту на підготовку таких кадрів. Під час спілкування Гарант ОНП Школьник І. розповіла про історичні передумови розробки даної ОНП, зокрема у контексті врахування кращих зарубіжних практик. Так, при розробці ОНП було детально проаналізовано ОП таких ЗВО, як: Лондонська школа економічних та політичних наук (<https://cutt.ly/AG67zx3>), Університет Пенсільванії (<https://cutt.ly/eG67bV5>), Коледж бізнесу та економіки Австралійського національного університету (<https://cutt.ly/zG67WOy>). Також було проаналізовано досвід кращих вітчизняних ЗВО, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем за спеціальністю 072, а саме: Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» (<https://cutt.ly/gG65rir>) містить подібні освітні компоненти: ОК 1. Філософія науки, ОК 4. Управління науковими проєктами; інноваційна складова розвитку фінансового ринку відображена у таких освітніх компонентах, як: ОК 7. Фінансова інфраструктура та інноваційні напрямки її розвитку; ОК 10. Інноваційний розвиток страхового ринку; Національного університету «Львівська політехніка» ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» (<https://cutt.ly/QG65uNo>) містить обов'язкову ОК1.1. Філософія і методологія науки; вибіркові ОК: ВБ1.3. Управління науковими проєктами; ВБ2.2. Світові тенденції трансформації фінансово-кредитних систем; ВБ2.10. Фінтех За результатами аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду до ОНП СумДУ було включено ОК9. Цифровізація у фінансах, банківській справі та страхуванні, а також визначено ряд ПРН, у тому числі ПРН4, розширено перелік вибіркових дисциплін, удосконалено структурно-логічну схему за ОНП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для третього освітньо-наукового рівня доктора філософії відсутній. В СумДУ дане питання врегульовано Тимчасовим стандартом розробленим з урахуванням вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук», затвердженого постановою КМУ від 23.03.2016 р. №261 (<https://cutt.ly/SG62LVV>) та Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 №600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 №584 (<https://cutt.ly/OG62VCX>)). Програмні результати навчання ОНП відповідають дескрипторам 8 рівня Національної рамки кваліфікацій, зокрема: концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності – ПРН 1, ПРН 2, ПРН 10; спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики – ПРН 2, ПРН 5, ПРН 8, ПРН 10; започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності – ПРН 2, ПРН5, ПРН6, ПРН8, ПРН 9; критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей – ПРН 3, ПРН 4, ПРН 9; вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому – ПРН5, ПРН7, ПРН 10; використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях – ПРН 7, ПРН9; демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності – ПРН 2, ПРН5, ПРН6, ПРН7, ПРН8, ПРН10; здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення – ПРН 6, ПРН 8, ПРН10. У Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (п. 4) та Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми (п. 5) наочно представлено досягнення результатів навчання за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування». Форма атестації здобувачів вищої освіти за ОНП відповідає вимогам чинного законодавства та внутрішнім положенням СумДУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» відповідають місії та стратегії СумДУ, тенденціям розвитку галузі і спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Цілі ОНП та ПРН визначаються з урахуванням позицій та потреб зовнішніх та внутрішніх стейкгоल्дерів, які вносять свої пропозиції через анкетування, надання рецензій або участі у засіданнях РІПГ, Раді забезпечення якості вищої освіти тощо. Акцент при підготовці здобувачів третього освітньо-наукового рівня було зроблено на застосуванні сучасних економіко-математичних методів та інформаційних технологій в наукових дослідженнях, спрямованих на розв'язання актуальних проблем розвитку фінансового ринку, банківської справи та страхування (ця тенденція простежується і у темах дисертацій здобувачів вищої освіти за ОНП). З цією метою до переліку ОК було включено ОК9. Цифровізація у фінансах, банківській справі та страхуванні, що передбачає набуття компетентностей, пов'язаних із застосуванням сучасних цифрових технологій, аналізу BigData, розробкою наукових та інноваційних проєктів, розв'язанням проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування; визначено ряд ПРН, у тому числі ПРН4; розширено перелік вибіркових дисциплін. Це дозволило підкреслити унікальність даної ОНП. Стейкголдери (здобувачів вищої освіти, роботодавців, академічної спільноти, органів місцевого самоврядування) зацікавлені у розвитку ОНП та підготовці фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування, а також на постійній основі долучаються до процесів моніторингу, оновлення та вдосконалення ОНП; ОНП відповідає основним запитам зовнішніх та внутрішніх стейкгоल्дерів до професійної підготовки здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем за даною ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Враховуючи достатній рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 1 та наявність багатьох сильних сторін, а саме: процедури оновлення та вдосконалення ОНП носять системний характер; під час перегляду та оновлення ОНП враховується досвід вітчизняних та іноземних аналогічних освітньо-наукових програм, тенденції розвитку ринку праці, галузевий та регіональний контекст, а також вимоги та запити стейкгоल्дерів, що дозволяє досягти визначених цілей ОНП та підготувати конкурентоспроможного та кваліфікованого фахівця в умовах сьогодення; акцент при підготовці здобувачів третього освітньо-наукового рівня було зроблено на застосуванні сучасних економіко-математичних методів та інформаційних технологій в наукових дослідженнях, спрямованих на розв'язання актуальних проблем розвитку фінансового ринку, банківської справи та страхування. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їх контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» загалом відповідає Критерію 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Освітня складова ОНП 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» складає 60 кредитів ЄКТС, тобто повністю відповідає встановленим вимогам чинного законодавства. Обсяг обов'язкових компонент – 45 кредитів ЄКТС (75% ОП), з них 29 кредитів ЄКТС – ОК циклу загальної підготовки, 12 кредитів ЄКТС – ОК циклу професійної підготовки, 4 кредитів ЄКТС – ОК циклу практичної підготовки. На педагогічну практику відведено 4 кредити ЄКТС. На вивчення дисциплін самостійного вибору здобувачами вищої освіти відведено 2 ВБ – 15 кредитів ЄКТС (25% ОП). Такий розподіл відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження. Строк навчання на ОНП становить 4 роки. На офіційному веб-сайті СумДУ на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва

розміщено проєкт ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з метою її публічного та отримання пропозицій від зацікавлених сторін (стейкхолдерів) щодо її вдосконалення (<https://cutt.ly/3HqAvWE>; <https://bit.ly/3ucYqkc>).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» (<https://bit.ly/3ATUNAI>) має коректну та логічну структуру, зокрема, складається з 10 ОК в обов'язковій компоненті, в т.ч. 7 ОК циклу загальної підготовки, 2 ОК циклу професійної підготовки та 1 ОК циклу практичної підготовки. На вибір запропоновано 17 вибіркових дисциплін, з яких вибирається 2 ВБ загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС. ОК ОНП відповідають навчальним дисциплінам навчального плану. Це дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. ОК1, ОК2, ОК3, ОК5, ОК6, ОК7 циклу загальної підготовки забезпечують ПРН1, ПРН 3, ПРН4, ПРН 6, ПРН9 (критичне мислення), ОК4, ОК10 - ПРН 8 (етика і доброчесність), ОК1, ОК2, ОК3, ОК5, ОК6, ОК7, ОК8, ОК9, ОК10 – ПРН2, ПРН5, ПРН7, ПРН10 (лідерство, автономність, відповідальність). На сайті кафедри фінансових технологій та підприємництва розміщено каталог курсів вибіркових ОК за третім освітньо-науковим рівнем (<https://cutt.ly/eHqSIOs>). Крім того, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у СумДУ (<https://bit.ly/3ASIPaP>) здобувачі третього освітньо-наукового рівня мають право обирати навчальні дисципліни, які пропонуються для інших рівнів вищої освіти в Університеті (за умов дотримання структурнологічної схеми опанування ОНП) за погодженням зі своїм науковим керівником (<https://cutt.ly/mHqS2FV>) (п. 2.3.6). У Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми (п. 4 та п. 5 ОНП відповідно) наочно продемонстровано яким чином забезпечуються досягнення результатів навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». ЕГ констатує, що освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП узгоджується з предметною галуззю визначеної для неї спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Про це свідчить аналіз ОК, компетентностей та програмних результатів навчання, оскільки, нормативні освітні компоненти відповідають спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Наприклад, ФК1 забезпечується ОК5, ОК8, ОК9; ФК2 – ОК3, ОК4, ОК10; ФК3 – ОК1, ОК5, ОК6, ОК7, ОК8; ФК4 – ОК2, ОК6, ОК7; ФК5 – ОК3, ОК9; ФК6 – ОК1, ОК3, ОК4, ОК6, ОК10. Затверджені теми дисертаційних робіт здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня відповідають галузі 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Під час онлайн зустрічей зі здобувачами вищої освіти, випускниками та роботодавцями ЕГ отримало підтвердження, що ОНП забезпечує підготовку кваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування, здатних працювати в умовах швидкозмінного та багатофункціонального середовища з системним мисленням для управління розвитком фінансових систем. Затверджені теми дисертаційних робіт (таблицю додано до справи) відповідають галузі 07 «Управління та адміністрування» загалом та спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» зокрема.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Здобувачі вищої освіти мають змогу самостійно формувати індивідуальну освітню траєкторію, зокрема, у тому числі обирати ОК з блоку вибіркових дисциплін інших освітніх програм (п. 2.3.6 Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у СумДУ (<https://bit.ly/3ASIPaP>)), спосіб вивчення навчальної дисципліни (традиційна, змішана, онлайн навчання), тему дисертаційного дослідження. Каталог вибіркових навчальних дисциплін та силабуси до них є у вільному доступі на сайті СумДУ (<https://cutt.ly/wHqFfCs>). Відповідно до п. 2.3.4 Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ здобувач обирає вибіркові навчальні дисципліни через сервіс «Електронний особистий кабінет» протягом 2-х місяців після зарахування (прикріплення). ОНП передбачено вибір 5 кредитів ЄКТС із каталогу вибіркових компонентів циклу загальної підготовки та 10 кредитів ЄКТС циклу професійної підготовки (<https://cutt.ly/aHqFjDx>). Гарант ОНП та здобувачі під час онлайн зустрічей підтвердили вибір ОК у листопаді місяці 1 після вступу до аспірантури по 1 ОК у 2-му, 3-му та 4-му семестрах. Інформування здобувачів при вибірковій дисципліні здійснюється через сервіс «Електронний особистий кабінет», сила буси вибіркових ОК розміщено на сайті (<https://cutt.ly/ZHqZZpk>). Розроблено нормативне підґрунтя для вільного вибору дисциплін: Положення про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/dDmbC2q>), Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<https://bit.ly/3ASIPaP>), рішення вченої ради «Про вдосконалення структури та змісту освітньо-наукових програм та навчальних планів здобувачів вищої освіти

третього (освітньо-наукового) рівня» (<https://cutt.ly/ZHqFWeL>). Під час онлайн зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти ЕГ було отримано підтвердження вільного вибору освітніх компонент ОНП на початку навчання через сервіс «Електронний особистий кабінет» (інтерфейс та можливості сервісу, у тому числі і для вибору ОК, було продемонстровано здобувачем Літовцевою В. (денна ф.н., 2 к.). Виходячи з того, що сервіс «Електронний особистий кабінет» працює 2 роки, здобувачі 3 та 4 р.н. вибирали ОК шляхом написання заяв (приклади заяв додано до справи). Вибіркові дисципліни обираються аспірантами переважно після консультації з науковим керівником з урахуванням напрямку дисертаційного дослідження. Вибрані дисципліни записані в індивідуальних планах кожного студента, про що ЕГ пересвідчилась з отриманих зразків Індивідуальних планів аспірантів. Згідно з результатами опитування здобувачів у листопаді 2021 року, переважна частина здобувачів (88,9% опитаних) задоволені процедурою формування індивідуальної освітньої траєкторії. При цьому, 33,3 % здобувачів бажали б додати до переліку вибіркових дисципліни для формування компетентностей у сфері педагогічної діяльності.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

На ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» третього (освітньо-наукового) рівня передбачено ОК 9. Педагогічну практику за професійним спрямуванням обсягом 4 кредити ЄКТС. Проходження педагогічної практики за професійним спрямуванням регламентується Положенням про педагогічну практику за професійним спрямуванням здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<https://cutt.ly/yHqG7Qy>) та дозволяє сформувати наступні фахові компетентності – ФК2, ФК6 та програмні результати навчання – ПРН7, ПРН8, ПРН10. Контроль, організаційно-методичну координацію та супровід проходження педагогічної практики здобувачами здійснює ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ. Проходження педагогічної практики здійснюється на базах практики, зокрема, випусковій кафедрі за відповідною спеціальністю, інших кафедрах СумДУ та аналогічних кафедрах інших ЗВО за погодженням з науковим керівником та начальником ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації (п. 3.3. Положення). Під час онлайн зустрічі Гарант ОНП Шкільник І. та здобувачі вищої освіти підтвердили інформацію щодо проходження педагогічної практики, протягом якої здобувачі мають підготувати методичну розробку (демонстраційні матеріали / засоби діагностики досягнення результатів навчання / розділу методичних вказівок / конспект лекцій до теми курсу / теми онлайн курсу або його окремих елементів). Також під час проходження педагогічної практики здобувачі мають підготувати реальну проєктну заявку на актуальний грантовий конкурс, участь у інформаційних заходах донорів як елемент практичної фахової підготовки. ЕГ ознайомила з силабусом Педагогічної практики за професійним спрямуванням та звітами з педагогічної практики (додано до справи) і дійшла висновку, що практичну підготовку здобувачів вищої освіти за ОНП дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У відомостях про самооцінювання ОНП заявлено, що навчання на ОНП дозволяє здобути відповідні соціальні навички через наступні ОК: ОК 1. Філософія науки, ОК 2. Культура наукової української мови, ОК 3. Методологія та методи наукових досліджень, ОК 4. Інноваційна педагогічна діяльність, ОК 6. Методика підготовки наукових праць, ОК 7. Англійська мова академічного спрямування, ОК 10. Педагогічна практика. Під час онлайн зустрічі 3 з НПП ЕГ отримало підтвердження використання різного роду форм, методів і прийомів навчання, що сприяють набуттю soft skills, під час проведення лекційних, практичних і семінарських занять, а саме: командні методи навчання, групова робота над проєктами, дебати, дискусії, ділові ігри, кейси, наукові семінари, воркшопи, презентації, участь у науково-комунікативних заходах та грантових проєктах. Цю інформацію підтвердили і здобувачі вищої освіти під час інтерв'ювання. Зокрема за ОК 3. Методологія та методи наукових досліджень, Артюхов А. (був присутній на онлайн зустрічі 3 з НПП), поділився досвідом використання кейсів щодо підготовки наукової статті та її рецензування, що дозволяє забезпечити розвиток критичного та креативного мислення, вміння висловлювати ідеї в письмовому вигляді українською та англійською мовами, їх аргументувати і відстоювати власну позицію.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт для спеціальності не передбачений.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз ЕГ змісту компонентів ОНП (<http://surl.li/vhkk>) свідчить про те, що самостійна робота складає від 1/3 загального навантаження, в т. ч. й по окремим дисциплінам. З метою оцінювання збалансованості навчального навантаження аспірантів ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» у 2021-2022 н.р. застосовувалось їх

опитування, яке показало, що 88,9 % респондентів задоволені обсягом навчального навантаження і вказали на його помірний рівень, 11,1 % – занадто високий. ЕГ висловлює думку, що обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає задекларованим цілям та ПРН. Під час онлайн зустрічі зі здобувачами вищої освіти Літвіненко А. та Чорна С. підтвердили свою ініціативу щодо встановлення рівномірного розподілу навантаження між семестрами 1 і 2 року навчання, які було враховано під час перегляду ОНП у 2021 р. Підтвердженням цього є протокол засідання РПГ ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» від 17.06.2021 №2.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

СумДУ включено до переліку закладів для впровадження упродовж 2019-2023 р. пілотного проекту щодо запровадження дуальної форми здобуття освіти, започаткованого МОН України (наказ №1296 від 15.10.2019 р.). Проте, як зазначила Гарант ОНП Школьник І. під час ознайомчої зустрічі та Начальник навчально-методичного відділу Криклій О. під час онлайн зустрічі 5 з адміністративним персоналом наразі в Університеті підготовка здобувачів третього освітньо-наукового рівня не здійснюється, але вже реалізуються окремі елементи дуальної освіти. Це дає можливість аспірантам суміщати навчання за індивідуальним графіком та працювати за спеціальністю (п. 2.1 Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у СумДУ (<https://cutt.ly/MHqLoeA>), отримати досвід викладацької/ наукової роботи та бути затребуваними на ринку праці. Також у СумДУ існує практика долучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідних робіт як виконавців, у тому числі з оплатою праці (Бочкарьова Т., Мершій Б., Тверезовська О., Решетняк Я., Чорна С., Літовцева В. та ін.). Тверезовська О. та Чорна С., які були присутні на онлайн зустрічі зі здобувачами вищої освіти підтвердили дану інформацію.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Освітня складова ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» відповідає кількості кредитів, встановлених вимогами чинного законодавства. ОНП забезпечує підготовку кваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування, здатних працювати в умовах швидкозмінного та багатофункціонального середовища з системним мисленням для управління розвитком фінансових систем. У СумДУ в цілому реалізовано право вільного вибору ОК для здобувачів вищої освіти, який здійснюється через сервіс «Електронний особистий кабінет». Регулярне анкетування здобувачів вищої освіти щодо задоволення процедурою формування індивідуальної освітньої траєкторії. Оптимальне навчальне навантаження для здобувачів вищої освіти, що дозволяє поєднати навчання з науково-дослідною роботою. Використання різного роду форм, методів і прийомів навчання, що сприяють набуттю soft skills здобувачами вищої освіти, під час проведення лекційних, практичних і семінарських занять (командні методи навчання, групова робота над проектами, дебати, дискусії, ділові ігри, кейси, наукові семінари, воркшопи, презентації, участь у науково-комунікативних заходах та грантових проектах). Позитивною є практика долучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідних робіт як виконавців, у тому числі з оплатою праці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Враховуючи орієнтацію ОНП на формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня компетентностей у сфері цифрових фінансів ЕГ рекомендує розширити перелік запропонованих напрямів наукових досліджень, запропонованих у ОНП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Враховуючи достатній рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 2 та наявність багатьох сильних сторін, а саме: широкий каталог вибіркового дисциплін дозволяє здобувачу сформулювати індивідуальну освітню траєкторію з урахуванням напрямку

наукового дослідження, ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» в контексті критерію 2 загалом відповідає вимогам.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до СумДУ є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, що підтвердили під час роботи у фокус-групі здобувачі вищої освіти (Дубіна О., Биченко Д. та Чорна С.). Правила прийому до аспірантури визначено у окремому розділі (Розділ 5. Правила прийому до аспірантури) та оприлюднено на офіційному веб-сайті Приймальної комісії (<https://vstup.sumdu.edu.ua/>) та ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ (<https://cutt.ly/eDb5sJH>). Англomовні версії нормативних документів для вступу на навчання в аспірантуру розміщено на англomовній версії веб-сайту ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ (<https://cutt.ly/XGLcs67>). Під час роботи у фокус-групі 2 зі здобувачами вищої освіти, студент-іноземець Ачіра Канту зазначив, що на його вибір вишу для навчання та вибір ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» вплинув рейтинг СумДУ у топ-групі університетів світу та серед університетів України, де СумДУ посідає лідируючі позиції (<https://cutt.ly/2GLXIMY>). Вплив рейтингових позицій на вибір вишу для навчання підкреслила і директор ННІ БіЕМ Васильєва Т. Також на офіційному веб-сайті СумДУ оприлюднено інформацію щодо вартості підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні в аспірантурі СумДУ на умовах повної оплати вартості, а також накази ректора СумДУ про зміну вартості навчання підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні в аспірантурі СумДУ на умовах повної оплати вартості (<https://cutt.ly/CGKk1Z>). Правила прийому містять етапи вступної кампанії до аспірантури з чітким визначенням термінів прийому заяв і документів, проведення вступних випробувань до аспірантури, термінів оприлюднення рейтингового списку вступників, перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури (п. 5.3). Також на офіційному веб-сайті ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ оприлюднено Програми вступних випробувань, Перелік освітньо-наукових програм (каталог ОНП), інформацію про розклад вступних випробувань, ліцензійний обсяг за спеціальностями та формами навчання (<https://cutt.ly/FDb5WVS>).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

ЕГ детально ознайомилася з публічною інформацією: україномовна версія (<https://cutt.ly/eDb5sJH>) та англomовна версія (<https://cutt.ly/XGLcs67>). Для вступу на ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» вступники до аспірантури складають вступні випробування: вступний іспит зі спеціальності та вступний іспит з іноземної мови (англійської, німецької або французької) (<https://cutt.ly/oDb5HXl>). Правилами прийому визначено, що вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System або сертифікатом Cambridge English Language Assessment (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); дійсним сертифікатом TestDaF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); французької мови – дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня), звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом. Під час зустрічі 2 ЕГ встановила, що аспіранти склали вступні іспити із профільних дисциплін та іноземної мови. У ході зустрічі 7 від директора департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів – Циганюка Д. та відповідального секретаря приймальної комісії Роя І. було отримано роз'яснення щодо можливості отримання додаткових балів за особливі успіхи у науковій діяльності, а саме, у разі участі здобувачів у всеукраїнських та міжнародних наукових конкурсах, та наявності публікацій у Web of Science та/або Scopus. Порядок розрахунку конкурсного балу з урахуванням даної можливості визначено в Правилах прийому до аспірантури (<https://cutt.ly/uDnt6UO>). Також при вступі до аспірантури здобувачі подають дослідницьку пропозицію, у якій міститься загальна інформація про напрямок планових наукових досліджень та обґрунтування їх актуальності (п. 5.4.3). Проте ознайомлення зі структурою дослідницької пропозиції не дозволило визначити роль майбутнього наукового керівника у виборі напряму планових наукових досліджень здобувачем. На вступний іспит винесено питання у розрізі дисциплін, що є фаховими, а саме: «Гроші та кредит», «Фінанси», «Публічні фінанси», «Банківські операції», «Страхування» та «Фінансовий ринок» (<https://cutt.ly/3DniEoX>). Ознайомлення з Програмою вступного випробування свідчить про її відповідність спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», перелік питань, винесених на іспит, дозволяють з'ясувати рівень володіння абітурієнтом базовими теоретичними знаннями, що відповідають основним фаховим компетентностям другого рівня вищої освіти (магістр) та виявити достатність рівня підготовки абітурієнта для вступу до аспірантури та проведення наукових досліджень.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У СумДУ Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3FzLiL>) та Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти (<https://bit.ly/33gCzNs>) прописані чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності. Для поінформованості здобувачів про таку можливість у ЗВО є відповідна нормативна база у вільному доступі (<https://bit.ly/3FzLiL>). Також здобувачі мають можливість ознайомитися з усією необхідною інформацією щодо можливості визнання результатів навчання в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності при ознайомленні з документами під час оформлення договору про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності, що підтвердила під час онлайн зустрічі з 3 НПП директор ННІ БіЕМ Васильєва Т., ЕГ встановила, що здобувачі ознайомлені з правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності. Відповідно до відомостей СО, аспіранти активно долучаються до участі у програмах внутрішньої та міжнародної мобільності, в тому числі віртуальних академічних обмінів (<https://bit.ly/3rjt2hP>; <https://bit.ly/3HpyZiZ>). Під час онлайн зустрічі 1 з керівництвом ЗВО Гарант ОНП Школьник І. розповіла про активну участь аспірантів у програмах академічної мобільності. Також під час онлайн зустрічі здобувачі ОНП, а саме Чорна С. (денна ф.н., 3 к.), Літовцева В., Биченко Д. (денна ф.н., 2 к.) поділилися досвідом участі у Програмі міжнародної віртуальної мобільності між СумДУ та Вашингтонським державним університетом та підтвердили визнання результатів навчання за дисципліною «Excellence in Teaching & Research (Досконалість у викладанні і наукових дослідженнях)» при виставленні підсумкової оцінки за ОК «Психологічні основи професійних комунікацій та лідерство» та «Методологія та методи наукових досліджень». Серед перспектив розвитку академічної мобільності у СумДУ, як зазначила директор ННІ БіЕМ Васильєва Т., є запровадження «Віртуальної академічної мобільності».

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів неформального навчання регламентується Положенням про перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти СумДУ, отриманих у неформальній освіті (далі – Положення <https://bit.ly/33NaaPm>). У Положенні чітко визначено поняття «неформальна освіта» та регламентовано процедуру перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Зокрема, визнання здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач вищої освіти досяг результатів навчання, передбачених ОНП, за якою він навчається (п.2.1 Положення). П.2.2 Положення визначає, що перезараховуються результати навчання, які можуть бути підтверджені відповідним документом – сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо, що дозволяє однозначно ідентифікувати особу здобувача і засвідчує результати його участі у певному освітньому заході неформальної освіти: он-лайн, вечірньому чи очному курсі, у т.ч. вивченні іноземної мови; програмі неакадемічних обмінів, конференцій, конкурсів, олімпіад, тренінгів тощо. Визнання та перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здійснюється комісією, яка формується у складі не менше 3-х осіб, під головування керівника спеціальності за обов'язковою участю Гаранта ОНП, що дозволяє забезпечити прозорість та фаховість такої процедури. ЕГ під час зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти встановила, що здобувачі Літовцева В., Биченко Д. (денна ф.н., 2 к.) брали участь у проєкті від Чеського університету природничих наук, м. Прага, Чеська Республіка. Здобувачі підтвердили, що результати навчання, які вони отримали у неформальній освіті за темою «Scientific Writing and Publishing» було визнано при вивченні дисципліни «Англійська мова академічного спрямування» (зокрема, за темою 4, ПРН 1, 5); за темами «Statistical Methods» та «System Dynamics and Causal Loop Diagram» –при вивченні дисципліни «Методологія та методи наукових досліджень» (тема 5, ПРН 2, 3). Також аспірантка Биченко Д., яка брала участь у міжнародній школі International Corporate Finance School for females (by EY) у листопаді-грудні 2020 р., підтвердила визнання результатів навчання при вивченні дисципліни «Сучасні тренди фінансової економіки» (зокрема, за темою 5, ПРН 1, 2).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за третім освітньо-науковим рівнем в аспірантурі СумДУ є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному веб-сайті університету та враховують особливості самої освітньої програми. Програма вступного випробування відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», перелік питань, винесених на іспит, дозволяють з'ясувати рівень володіння абітурієнтом базовими теоретичними знаннями, що відповідають основним фаховим компетентностям другого рівня вищої освіти (магістр) та виявити достатність рівня підготовки абітурієнта для вступу до аспірантури та проведення наукових досліджень. При прийомі додатково нараховуються бали здобувачам, які брали участь у Всеукраїнських та міжнародних наукових конкурсах та/або мають публікації у журналах, що індексуються у наукометричних базах даних Web of Science та Scopus, що стимулює здобувачів до участі у наукових заходах та набуття дослідницьких компетентностей під час навчання на першому та другому рівнях вищої освіти. У СумДУ визнаються результати навчання, отримані, як під час навчання у інших ЗВО чи під час академічної мобільності, так і результати навчання, отримані у неформальній освіті, що ЕГ побачила на конкретних прикладах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

ЕГ рекомендує доповнити дослідницьку пропозицію претендента на вступ до аспірантури графою «погодження з потенційним науковим керівником» як елемент визначення авторитетності викладача, що сприятиме підвищенню ролі НПП у популяризації навчання в аспірантурі серед здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Враховуючи достатній рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 3 та наявність багатьох сильних сторін, а саме: Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, своєчасно оприлюднюються на офіційному веб-сайті СумДУ, є англійська версія веб-сайту ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ, на якій розміщено покрокову інструкцію для вступу на навчання до аспірантури для студентів-іноземців. Процедури вступу на навчання до аспірантури здобувачів вищої освіти, визнання результатів навчання, отриманих, як під час навчання у інших ЗВО чи під час академічної мобільності, так і результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, прозорі, зрозумілі всім учасникам освітнього процесу і реалізуються на належному рівні. ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» має високий рівень узгодженості за підкритеріями 3.1.- 3.4. Застосування цілісного підходу в оцінюванні виявлених фактів та їх контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОНП загалом відповідає Критерію 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ЕГ встановлено, що освітню діяльність у СумДУ регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу у СумДУ (версія 03) (<https://cutt.ly/dDmbC2q>). Поряд із використанням комплексу основних традиційних форм і методів навчання та викладання, які визначено у п. 6.1.7 вищезазначеного Положення (лекція, практичне заняття, семінарське заняття, індивідуальне навчальне заняття, тренінг (практикум), консультація, ін.), кафедри університету мають право пропонувати інші види навчальних занять із використанням інноваційних педагогічних технологій, що відображається у навчальному плані та РП НД (п. 6.1.11). З метою досягнення ПРН викладачами, що забезпечують освітній процес, здебільшого використовуються інтерактивні технології, зокрема: інтерактивні лекції, лекції-дискусії, аналіз конкретних ситуацій (case-study), дослідницька робота, мозковий штурм, рольова гра, ін. (<https://cutt.ly/IGNEiHL>). Відповідно до п. 6.1.8 Положення, під час карантинних заходів для реалізації освітнього процесу ОНП активно використовувалися відео програми для дистанційної роботи (Google Classroom, Zoom та Google Meet). Під час резервної зустрічі 7, НПП Артюхов А. і Волк Ю. презентували членам ЕГ інноваційні методи викладання ОК Дослідницька доброчесність та Research Integrity (мова викладання – англійська) із застосуванням сучасної цифрової гри «Minecraft». Під час інтерв'ювання учасників зустрічі 2, здобувачами вищої освіти зазначено, що вони мають можливість вносити пропозиції щодо вдосконалення ОНП (Літвіненко А., денна ф.н. 4 к.; Чорна С., денна ф.н. 3 к.). Аспіранти підтвердили, що мають право обирати ті методи навчання, які максимально сприяють застосуванню сучасних технічних засобів й інформаційних технологій і в повній мірі задовольняють їх прагнення щодо опанування ОК (Тверезовська О., денна ф.н. 1 к.). Ознайомлення зі змістом силабусів ОК, вибіркового аналізу РП НД (<https://cutt.ly/8PTksHC>; <https://cutt.ly/LGDHe4U>), вивчення результатів анкетування здобувачів (<https://bit.ly/3o2QoXj>), а також аналіз інформації, отриманої під час онлайн-спілкування на зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти, дозволили встановити, що форми і методи навчання та викладання ОК сприяють досягненню заявлених у ОНП цілей та ПРН, відповідають у повній мірі вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, які реалізуються через можливість самостійного вибору наукового керівника, теми дисертаційного дослідження, вільного вибору варіативних ОК (<https://cutt.ly/OGNQbTg>). Академічна свобода дає аспірантам підставу особисто сформувати індивідуальну освітню траєкторію, про що розповіли аспірант-іноземець Ачира Канту, здобувачі Тверезовська О. (денна ф.н. 1 к.), Літвіненко А. (денна ф.н. 4 к.), а також різних форм навчання та академічної мобільності, участі у міжнародних і вітчизняних конкурсах науково-дослідних проєктів, залучення до грантової діяльності міжнародного і всеукраїнського рівнів тощо (<https://bit.ly/3HpyZiZ>).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

На сайті СумДУ у вільному доступі представлено каталог курсів, що містить інформацію про ОК всіх без винятку ОП СумДУ (<https://bit.ly/3qzG4Q>) та дозволяє здобувачам отримати можливість ознайомитися з повним спектром

інформації, яка може впливати на формування їх індивідуальної освітньої траєкторії. На основі даних про профіль ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», який розміщений поряд із іншими ОП у каталозі на сайті СумДУ (<https://bit.ly/3ATUNAI>), а також ознайомлення з самою ОНП у додатках до звіту СО, отримано повну інформацію щодо цілей, змісту, ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих ОК. Силабуси, що містять основну інформацію про ОК (цілі, зміст, очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання), а також інша важлива інформація представлена за всіма без виключення ОК ОНП. Виходячи з того, що на ОНП навчаються 2 студенти-іноземця (2 курс), весь контент по ОК дублюється на іноземній мові та розміщений на англійській мові на сайті (<https://cutt.ly/GG7o48R>). Дану інформацію було підтверджено при спілкуванні ЕГ зі студентом-іноземцем Ачирою Кантою, який, будучи учасником фокус-групи 2 зі здобувачами вищої освіти, відмітив свій свідомий вибір як ОНП, так і певних її вибірових компонент. За результатами онлайн-комунікації під час зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти та зустрічі 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками, з'ясовано, що упродовж реалізації освітнього процесу здобувачі вищої освіти мають можливість використовувати широкий арсенал спеціалізованих електронних ресурсів СумДУ: інституційний репозитарій (<https://bit.ly/34YK8ZT>), електронну бібліотеку (<https://bit.ly/3qErFKI>), системи ОСW (<https://bit.ly/3FAQo8f>) та MIX (<https://bit.ly/3GEikrt>). Доступ до віртуального навчального середовища аспіранти отримують від початку навчання в Університеті через створення особистого електронного кабінету, що дає можливість зручно та своєчасно отримувати персоналізовану інформацію щодо навчання в СумДУ. Під час інтерв'ювання члени ЕГ отримали підтвердження від здобувачів вищої освіти щодо своєчасного інформування про цілі, зміст, ПРН за ОК, а також форми контрольних заходів й критерії оцінювання за всіма ОК. Крім того, учасники фокус-груп розповіли, що отримують усю необхідну інформацію у повному обсязі на початку вивчення ОК від НПП, які забезпечують викладання. Аспіранти підтвердили наявність значного обсягу актуальної інформації на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва, де навігація є простою та зрозумілою.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

На основі інформації, отриманої за результатами аналізу документів, представлених кафедрою фінансових технологій і підприємництва СумДУ, члени ЕГ дійшли висновку, що під час реалізації ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» належним чином забезпечується поєднання навчання та досліджень, що цілком відповідає меті ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування». Зміст ОНП передбачає проведення наукових досліджень здобувачів протягом освітнього процесу, зокрема, під час вивчення ОК як циклу загальної (ОК5, ОК6), так і професійної підготовки (ОК8, ОК9), які забезпечують набуття аспірантами відповідних компетентностей дослідницької спрямованості. Під час зустрічі 3 з НПП зі слів гаранта ОНП Школьник І. отримано підтвердження, що основна увага на ОНП спрямована на набуття аспірантами умінь і навичок щодо виконання досліджень аналітично-прикладного характеру та науково-дослідницьких завдань, які безпосередньо пов'язані з темами їх дисертаційних досліджень. Під час зустрічі 2 як позитивний аспект навчання на ОНП аспіранти відзначили отримання практичних знань з написання групових проєктних заявок на актуальні грантові конкурси і безпосереднє долучення до НДР кафедр СумДУ. З поміж іншого, здобувачі Тверезовська О. (денна ф.н. 1 к.), Літовцева В. (денна ф.н. 2 к.), Чорна С. (денна ф.н. 3 к.) підтвердили свою участь у науково-дослідних проєктах з оплатою праці. Також зі слів здобувачів значна увага приділяється вивченню процесу рецензування та розгляду статей у журналах, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Web of Science і Scopus. Робота у фокус-групах, а саме під час зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти та зустрічі 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками, дозволили ЕГ отримати вичерпну інформацію щодо можливостей, які створені для аспірантів у напрямі поєднання навчання та досліджень. Члени ЕГ одностайні у своїй думці, що як на рівні університету, так і випускової кафедри, де реалізується ОНП, мають місце широкі різноманітні можливості для здобувачів щодо виконання досліджень, зокрема, через участь в різноманітних університетських конкурсах і проєктах (<https://bit.ly/3GFSXWu>), молодіжних наукових творчих наукових об'єднаннях (зокрема, наукових гуртках) (<https://bit.ly/3FEXBCC>), ін. Апробацію результатів здійснених досліджень аспіранти представляють на наукових конференціях різного рівня, в т.ч. і випускової кафедри (<https://bit.ly/3A1Uxua>), а можливість їх першочергово опублікування забезпечується в багаточисельних фахових виданнях СумДУ категорії А і Б (<https://bit.ly/3HjDI5C>) та інших вітчизняних і міжнародних наукових журналах і збірниках. Публікації здобувачів оприлюднено на сайті випускової кафедри (<https://cutt.ly/vGNDQoY>).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Під час експертизи було встановлено, що на ОНП здійснюється регулярне оновлення змісту ОК, що передбачено Методичною інструкцією СумДУ про загальні вимоги до структури, змісту та оформлення РП НД (версія 02) (<https://cutt.ly/KGNrL4f>). Щорічне оновлення має стосуватися всіх складових документа, окрім місці, цілей і ПРН, відбуватися першочергово із врахуванням побажань і зауважень здобувачів, а також представників академічної спільноти, роботодавців та інших груп стейкхолдерів (п. 5.6). Як було зазначено начальником Навчально-методичного відділу СумДУ Криклій О. (зустріч 5 з адміністративним персоналом), більшість ОК оновлюється з урахуванням сучасних змін зовнішнього середовища, у сфері освіти та науки, новітніх практик викладання, а також за результатами навчальної, наукової роботи, підвищення кваліфікації та стажувань НПП і наукових здобутків аспірантів. У цьому контексті кафедра фінансових технологій і підприємництва вирізняється з-поміж інших структурних підрозділів великою кількістю наукових досягнень, високим рівнем професіоналізму НПП, що дозволяє здійснювати роботу з оновлення ОНП змістовно та системно. На веб-сайті СумДУ в каталозі ОП

оприлюднено хронологію всіх версій ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» третього ОНР, за якими можна прослідкувати динаміку змін, внесених з метою її удосконалення (<https://cutt.ly/8G92Xiz>). Зокрема, на запит ЕГ було представлено РП НД «Сучасні тренди фінансової економіки», що дозволило пересвідчитися, що за результатами виконання НДР та участі в програмі віртуального міжнародного стажування (Вашингтонський державний університет, 2021) розробник навчальної дисципліни Боженко В. внесла у зміст ОК8 «Сучасні тренди фінансової економіки» тему 8 «Нелегальні фінансові потоки як загрози фінансовій безпеці держави», що покращило її змістове наповнення (<https://cutt.ly/aGNlcyI>). Під час роботи у фокус-групах (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками; зустріч 6 з роботодавцями, випускниками, представниками академічної спільноти), учасники неодноразово наголошували, що перегляд ОНП є вкрай важливим для забезпечення якості освітньої діяльності та відповідності потребам здобувачів освіти та ринку праці.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЕГ під час ознайомлення з інформацією, що знаходиться у відкритому доступі на офіційному веб-сайті ЗВО, у мережах Facebook та Instagram, а також за результатами інтерв'ювання окремих фокус-груп (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками), дійшла висновку, що у СумДУ створено належні умови для інтернаціоналізації навчання, викладання та проведення наукових досліджень, що відповідає Стратегії інтернаціоналізації СумДУ на 2019-2025 роки (<https://bit.ly/3FzNHlW>). У рамках реалізації ОНП позитивною практикою є підготовка здобувачів до міжнародної наукової комунікації. Зокрема, включення до ОНП ОК7 Англійська мова академічного спрямування (6 кредитів ECTS), надає можливість здобувачам оволодіти іноземною мовою на рівні не нижче B2, вільно спілкуватися усно і письмово з професійних та наукових питань, презентувати і обговорювати результати досліджень. Більшість НПП ОНП (Артюхов А.Є, Замора О.М., Сотник І.М., Боженко В.В., Пахненко О.М.) володіють іноземною мовою на рівні B2 і вище, активно проходять стажування та підвищення кваліфікації за кордоном, що підтверджено відповідними сертифікатами (додано до справи). Під час роботи з фокус-групами (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками) було отримано підтвердження про активну участь здобувачів (<https://cutt.ly/6GNyEu6>) та НПП (<https://cutt.ly/TGNyujwr>) у грантових програмах академічної мобільності, а також у тренінгах і форумах, міжнародних конференціях (онлайн). Як викладачі, так і аспіранти ОНП приймали участь у програмах міжнародної академічної мобільності (<https://bit.ly/3rjt2hP>; <https://bit.ly/3HpyZiZ>), зокрема: Еразмус+ Module Jean Monnet – Васильєва Т., Чорна С. (денна ф.н., 3 к.); аспіранти Літовцева В., Биченко Д. (денна ф.н., 2 к.) взяли участь у програмі міжнародної віртуальної мобільності у Вашингтонському державному університеті. Зважаючи на лідируючі позиції СумДУ у міжнародних та національних рейтингах, зокрема: The World University Ranking – 501-600 серед університетів світу та на 1 місці серед університетів України; The Impact Rankings 401-600 – у топ-групі університетів світу за рівнем суспільно-економічного впливу (1 місце серед ЗВО України); The World University Ranking 401-500 у галузі «Бізнес і Економіка» (2 місце серед закладів вищої освіти (ЗВО) України) (<https://cutt.ly/SGNuFLQ>), інтернаціоналізація навчання та наукових досліджень відкриває широкі можливості для університету щодо представлення функціонуючих ОНП за кордоном і, відповідно, збільшення кількості здобувачів вищої освіти як з числа українських, так й іноземних студентів. У свою чергу, ННІ БіЕМ СумДУ входить до галузевого рейтингу THE у галузі «Бізнес та Економіка» в категорії ТОП 400-500 ЗВО світу, активно розвиває програми міжнародної мобільності як для студентів, так і викладачів (<https://cutt.ly/oG981LB>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Поєднання високого рівня професіоналізму НПП, активної позиції здобувачів у прагненні щодо отримання якісних освітніх послуг та широкий спектр можливостей, який надає СумДУ всім учасникам освітнього процесу, створюють необхідне підґрунтя для успішного функціонування ОНП. У процесі реалізації освітньої діяльності за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» застосовуються різноманітні форми та методи навчання, при цьому перевага надається використанню інтерактивних технологій, що дозволило сформувати необхідні умови для саморозвитку та самовдосконалення, розвивати компетентності критичного та аналітичного мислення, роботи в команді, вміння спілкуватися, обґрунтовувати та відстоювати власну позицію, у тому числі й при написанні дисертаційного дослідження. Позитивною практикою ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» є реалізація принципу академічної свободи здобувачів, тісний зв'язок навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності СумДУ. Участь НПП і аспірантів ОНП у міжнародних освітніх і наукових програмах, проєктах, стажуваннях забезпечує лідируючі позиції як СумДУ, так і ННІ БіЕМ, зокрема, серед університетів України у міжнародних рейтингах. Позиції СумДУ та сформований англомовний контент ОНП підвищують привабливість ЗВО як для українських, так і іноземних здобувачів вищої освіти, у т.ч. й для навчання на третьому ОНР. Створення умов для саморозвитку НПП сприяє постійному оновленню ОНП та її складових елементів (ОК) на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 4, наявність сильних сторін, зокрема: реалізація принципу академічної свободи здобувачів, тісний зв'язок навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності СумДУ, в т.ч. за рахунок участі НПП і аспірантів у міжнародних освітніх і наукових програмах, проектах, стажуваннях є вкрай важливим для забезпечення якості освітньої діяльності та відповідності потребам здобувачів вищої освіти та ринку праці. Лідуючі позиції СумДУ серед університетів України у міжнародних рейтингах створюють необхідне підґрунтя для успішного функціонування ОНП та надання здобувачам широких можливостей щодо набуття ними знань, здійснення досліджень та їх апробації, що дозволяє зробити висновок про відсутність недоліків і повну відповідність ОНП критерію 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти визначена Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (версія 03) (<https://bit.ly/35fPsbG>), за яким оцінювання результатів навчання здобувачів в університеті може передбачати проведення заходів поточного та підсумкового контролю. Проведення поточного контролю може здійснюватися із використанням таких типів завдань, як: тести, різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект, відеозапис тощо); завдання, що потребують розгорнутої, творчої відповіді (наприклад, кейси); завдання, форма яких адаптована до виконання засобами LMS, та інші інструменти. (п. 7.2 р.7). Підсумковий контроль передбачає заходи модульного (якщо передбачено), семестрового контролю та атестації, що проводяться в терміни, передбачені графіком навчального процесу (п. 7.2.9 р.7). Поточна атестація аспірантів проводиться на засіданні кафедри раз на рік, що підтвердила аспірантка Биченко Д. (денна ф.н., 2 к.). Щорічний звіт здобувача відбувається на засіданні кафедри, до якої його прикріплено (кафедри, де працює науковий керівник) та засіданні вченої ради інституту (факультету). Для проведення заходів контролю (у т.ч. екзаменів, захисту курсових робіт (проектів), звітів про проходження практики) за дистанційними технологіями використовується платформа MiX (<https://mix.sumdu.edu.ua>) або інші інструменти синхронної чи асинхронної комунікації, зокрема системи проведення відео конференцій (п. 7.2.14, р.7). Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ версія 03 (<https://bit.ly/3ASIPaP>) передбачено, що здобувачі мають змогу отримати диплом доктора філософії з відзнакою за результатами виконання індивідуального навчального плану, якщо: частка підсумкових оцінок «відмінно» за національною шкалою становить не менше як з 75% оцінок за усіма освітніми компонентами, передбаченими навчальним планом, частка оцінки «добре» за національною шкалою – не більше 25%, оцінка «задовільна» відсутня; протягом підготовки в аспірантурі здобувач був учасником програм академічної мобільності загальною тривалістю не менше 50 днів (або однієї програми тривалістю більше ніж 30 днів); протягом підготовки в аспірантурі здобувач був учасником НДР та/або інших НДР за зовнішнім замовленням (господарчі договори та гранти) загальною тривалістю не менше 6 місяців; захист дисертації доктора філософії відбувся в межах нормативного терміну підготовки. (п. 6.3 р.6). Інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання оновлюється щорічно на початку навчального року й надається здобувачам вищої освіти в розрізі дисциплін у каталозі курсів на головному сайті СумДУ (<https://bit.ly/3Ksv4gN>), форми та критерії оцінювання є чіткими та зрозумілими, що підтвердили під час онлайн-зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти здобувачі ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», а саме Биченко Д., Літовцева В. (денна ф.н., 2 к.), Чорна С (денна ф.н., 3 к.).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за третім рівнем вищої освіти (доктор філософії) відсутній. Форма атестації здобувачів вищої освіти за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12 січня 2022 р. № 44 (<https://bit.ly/349fVaa>) та передбачає проведення атестації шляхом публічного захисту

наукових досягнень у формі дисертації. У СумДУ процедуру атестації здобувачів третього освітньо-наукового рівня регламентовано Положенням про організацію атестації здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук в СумДУ (версія 02) (<https://cutt.ly/VGZSubg>). У даному Положенні чітко регламентовано процедуру атестації здобувачів третього освітньо-наукового рівня (розділ 2, розділ 3, розділ 4), а також фінансове забезпечення атестації здобувачів, викладачів та співробітників СумДУ (розділ 5). Зокрема, у п.2.3. визначено роль кафедри (за основним місцем роботи наукового керівника), на якій забезпечується оцінювання якості наукової роботи здобувача протягом терміну його підготовки шляхом заслуховування та затвердження його річних та підсумкового звітів про виконання індивідуального плану наукової роботи, а також оцінювання наукового рівня дисертації на завершальному етапі її підготовки. Проміжну атестацію аспірантів здійснюють Вчені ради інститутів (факультетів) шляхом заслуховування щорічних звітів про їх наукову роботу (п. 2.4. Положення). П. 2.5. Положення визначає повноваження Апробаційної ради у апробації та затвердженні висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, поданої для здобуття ступеня доктора філософії. Рішення про направлення до МОН України клопотання про утворення разової спеціалізованої вченої ради приймає Комісія з атестації науково-педагогічних кадрів вченої ради СумДУ (п. 2.6. Положення). Запропонована СумДУ процедура атестації здобувачів третього освітньо-наукового рівня передбачає оцінювання наукових здобутків та рівня відповідності дисертації встановленим вимогам на кількох рівнях, що дозволяє уникнути суб'єктивності, забезпечити прозорість процедури та якість наукового доробка здобувача.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється окремими пунктами Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (версія 03) (<https://bit.ly/3FzflLiL>) та Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (версія 03) (<https://bit.ly/3ASIPaP>), які передбачають проведення поточного й підсумкового контролю. Оцінювання результатів навчання здобувачів під час проведення заходів семестрової атестації здійснюється у формі заліку (диференційованого заліку) та (або) семестрового екзамену. Проведення підсумкових контрольних заходів використовується, як правило, 100-бальна шкала оцінювання. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи (п. 2.4.5. та 2.4.6 р.2 Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ). ЕГ встановила, що у ЗВО діє система «Електронний кабінет», якою активно користуються як здобувачі, такі викладачі. У даній системі є вся інформація про правила проведення контрольних заходів, а також форми їх проведення. Для всіх здобувачів існують рівні умови, є відкритою вся інформація про проведення контрольних заходів, а також є єдині критерії оцінювання – саме через ці принципи забезпечується об'єктивність екзаменаторів у виші. Встановлені єдині правила перездачі контрольних заходів, оскарження результатів атестації. Об'єктивність викладачів під час проведення заходів семестрової атестації забезпечується проведенням виключно письмових екзаменів або, за потреби, тестових процедур. ЕГ під час роботи у фокус-групах отримала підтвердження того, що здобувачі ознайомлені з процедурою проведення контрольних заходів, а також оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Усі учасники освітнього процесу послідовно дотримуються визначеної процедури під час реалізації ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування». Інтерфейс та можливості системи «Електронний кабінет» було продемонстровано під час онлайн-зустрічі здобувачем вищої освіти Літовцевою В. (денна ф.н., 2 к.). З метою усунення конфлікту інтересів між викладачами та студентами, у СумДУ розроблена процедура запобігання конфлікту інтересів, затверджена наказом ректора «Про заходи щодо запобігання корупції» від 19 березня 2018 р. № №0215-І (<https://bit.ly/32Am12J>). Під час онлайн зустрічей з 3 здобувачами та 4 представниками студентського самоврядування ЕГ встановила, що вони ознайомлені із даною процедурою і чітко знають, що робити у разі виникнення конфліктних ситуацій. На ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» не було випадків врегулювання конфлікту інтересів. Проте, з метою їх запобігання роботи студентів зберігаються протягом року після вивчення навчальної дисципліни.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика й стандарти дотримання академічної доброчесності визначені Кодексом академічної доброчесності СумДУ (версія 02) (<https://bit.ly/3r1jfwQ>), процедури дотримання – Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ (версія 02) (<https://bit.ly/3KILicn>), Методичною інструкцією щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень (версія 02) (<https://bit.ly/3o2KEga>), наказами ректора «Щодо створення університетської Комісії з етики та управління конфліктами» (<https://bit.ly/3H4QpRU>), «Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу» (<https://bit.ly/3KKrIEa>). Для організації системної роботи щодо забезпечення академічної доброчесності в СумДУ створено Групу сприяння академічній доброчесності, діяльність якої регламентується відповідним Положенням

(версія 02) (<https://bit.ly/3G4R1Wq>). Під час резервної зустрічі керівник групи сприяння академічній доброчесності СумДУ Артюхов А., який викладає на ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» ОК «Дослідницька доброчесність», продемонстрував методичне наповнення даного компонента, а також авторського відкритого масового он-лайн курсу «Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії», який викладений на платформі відкритих масових он-лайн курсів Екзаменаріум та використовується під час освітнього процесу за зазначеним вище ОК (<https://cutt.ly/3GZhGLZ>). Зокрема, шляхом проведення практичних завдань у вигляді рольових ігор відбувається популяризація та вивчення академічної доброчесності. По закінченні вивчення даного курсу, здобувачі пишуть Есе, обираючи тему із запропонованого переліку або пропонуючи власну тему, де викладають свою точку зору на роль академічної доброчесності у забезпеченні якісної освіти. Цікавою є практика долучення здобувачів до оцінювання наукових доробків у вигляді Есе своїх колег. Вступ до даного курсу здобувачі починають із сучасної цифрової гри «Minecraft», яку для ЕГ продемонстрував заступник керівника Групи сприяння академічній доброчесності СумДУ Волк Ю. Цифрова гра дозволяє здобувачам у ігровій формі набути необхідних знань та компетентностей щодо академічної доброчесності. Під час роботи у фокус-групі 2 зі здобувачами вищої освіти аспірантка Кононенко С. (денна ф.н., 4 к.), підтвердила, що всі здобувачі третього освітньо-наукового рівня у своєму «Електронному кабінеті» після проходження курсу «Дослідницька доброчесність» підписують Угоду про академічну доброчесність за допомогою е-підпису та беруть на себе зобов'язання дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Нормативні документи СумДУ чітко регламентують форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії), критерії оцінювання є зрозумілими та доступними. Правила проведення контрольних заходів є чіткими і зрозумілими, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, включають процедуру оскарження результатів та їх повторного проходження. ЗВО активно популяризує академічну доброчесність, через власні нормативні положення, а також через викладання цілого курсу, присвяченого академічній доброчесності, – «Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії», викладання якого здійснюється за допомогою сучасних інтерактивних методів навчання, у тому числі сучасної цифрової гри «Minecraft». Здобувачі продемонстрували високий рівень обізнаності з правилами проведення контрольних заходів та критеріями оцінювання. Взірцевою є практика систематизації усієї інформації за ОК (форми контрольних заходів, терміни, критерії оцінювання) за ОНП у системі «Електронний кабінет».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 5, наявність сильних сторін, зокрема: інноваційний характер використання діджитал інструментів в організації освітнього процесу, а саме системи «Електронний кабінет», яка дозволяє оперативно отримувати інформацію про правила та форми проведення контрольних заходів за ОК ОНП, а також процедури популяризації академічної доброчесності (використання у освітньому процесі сучасної цифрової гри «Minecraft»), наявність Угоди про академічну доброчесність, що підвищує відповідальність здобувачів при підготовці наукових робіт (наукові публікації, дисертація тощо) та відсутність недоліків свідчать про повну відповідність ОНП критерію 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Реалізацію ОНП забезпечують 3 доктора наук та 6 кандидатів наук, з яких 2 професора та 7 доцентів, які за основними параметрами (базова освіта, наукова спеціальність, вчене звання, наукові публікації) відповідають ОК. Публікації викладачів, результати пройдених стажувань і підвищення кваліфікації сфокусовані на тематиці спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (<https://cutt.ly/TGNyJwr>). На основі персональних даних НПП, які здійснюють викладання та керівництво аспірантами ОНП, які, представлені за запитами та на веб-сайті випускової кафедри (<https://cutt.ly/TGNyJwr>), ЕГ зроблено висновок, що з аспірантами працюють висококваліфіковані науковці, фахівці в галузі фінансів, банківської справи та страхування зі значним досвідом викладацької та наукової активності, високими кількісними та якісними показниками професійної діяльності. Зокрема, у наукометричних базах даних Scopus і WoS Васильєва Т. – автор 62 публікацій, Школьник І. – 15 публікацій, Пахненко О. – 7 публікацій, Тютюнник І. – 7 публікацій, значна кількість опублікованих монографій (<https://cutt.ly/fG8MMWu>). Переважна більшість НПП мають високі показники цитування, здійснюють членство в редколегіях відомих журналів (<https://cutt.ly/gG8K8jy>), запрошені до складу спецрад (<https://cutt.ly/NG8SQye>), долучаються до наукових і освітніх заходів за кордоном (<https://cutt.ly/WG8DrfN>). Слід відзначити активну участь НПП, які забезпечують реалізацію ОНП у міжнародних проектах, виконанні НДР та функцій наукового керівника. Зокрема, згідно інформації, викладеної: на веб-сторінці ННІ БіЕМ СумДУ (<https://bit.ly/3KTWgM8>) – науковцями інституту виконувалися 4 проекти Національного фонду досліджень України, серед яких НПП ОНП та наукові керівники здобувачів; на веб-сторінці кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/LG951ae>) – НПП ОНП були керівниками та виконавцями госпдоговірних НДР. Високий рівень володіння іноземною (англійською) мовою, що підтверджено відповідними сертифікатами рівня B2 і вище 5 НПП (інформацію отримано на запит ЕГ), дозволив низці викладачів і наукових керівників здобувачів пройти стажування в зарубіжних університетах: Васильєва Т., Леонов С. (Університет Бат-Спа, Велика Британія); Самусевич Я. (Університет Кіпру), що відображено в особистих профілях НПП на веб-сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/tG966SJ>). Під час засідання фокус-групи (зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками) та за даними звіту СО з'ясовано, що результати проходження стажувань та підвищення кваліфікації враховуються при оновленні та викладанні ОК ОНП. Зокрема, отримані на запит ЕГ РП НД дозволили пересвідчитись, що ОК «Сучасні тренди фінансової економіки» було доповнено темою 8 «Нелегальні фінансові потоки як загрози фінансовій безпеці держави», зміст ОК «Інноваційна педагогічна діяльність» було розширено в частині розгляду теми про дослідницьку доброчесність (<https://cutt.ly/aGNlcyI>; <https://cutt.ly/jG1nWpO>).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Під час проведення експертизи ЕГ встановлено, що процедура конкурсного добору НПП регламентується Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників СумДУ та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (версія 09), який введено в дію наказом ректора від 02 листопада 2021р. №1006-І (<https://bit.ly/3roUcdg>). ЕГ було встановлено, що діюча у ЗВО система критеріїв, яка характеризує якість здійснення НПП науково-дослідної та навчально-методичної діяльності, є тим інструментом, що дозволяє оцінити досягнення у професійній діяльності претендента. Під час зустрічі 1 із керівництвом ЗВО, т.в.о. ректора СумДУ Леонов С. зазначив, що в Університеті не бачать потреби встановлення рейтингів викладачів, адже саме кафедра – найменша комірочка для рейтингування. Важливим напрямом для ефективної роботи СумДУ вважається розробка системи ключових показників ефективності (Key Performance Indicators, KPI), яка дозволяє відстежити діяльність кожного працівника за визначеними показниками. Під час онлайн-зустрічі 7 із допоміжним персоналом, ЕГ отримано інформацію від Директора департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів – Циганюка Д. щодо процедури конкурсного відбору, яка є складовою системи внутрішнього забезпечення якості ОНП та відслідковує відповідність претендента на заміщення посади не лише акредитаційним вимогам, які наведені у Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності (затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 365), а й профілю кафедри, відповідним ОК і професійній кваліфікації. Доцільно зазначити, що СумДУ має достатню кількість НПП з відповідною академічною та професійною кваліфікацією для утворення Спеціалізованих вчених рад з правом прийняття для розгляду та проведення разового захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (<https://cutt.ly/NG8SQye>). Під час інтерв'ювання фокус-груп (зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками; зустрічі 7 із допоміжним персоналом), учасниками було відмічено, що як в цілому в СумДУ, так і на ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» дотримуються встановлених процедур конкурсного добору НПП, визначених вищезазначеним Порядком, що реалізується (п. 2.1) на засадах прозорості, змагальності, рівності, об'єктивності, неупередженості, і дозволяє забезпечити університет найбільш підготовленим для реалізації його місії, завдань та визначених посадових обов'язків персоналом.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЕГ встановила, що кафедра фінансових технологій і підприємництва має тісну та плідну співпрацю з багатьма фінансовими інституціями, установами та організаціями, з якими склалися довгострокові партнерські відносини щодо реалізації різноманітних заходів у сфері навчання, досліджень і працевлаштування (<https://cutt.ly/ZGNFs4I>). Експертна рада роботодавців у переважній більшості представлена особами, які є випускниками СумДУ, дехто володіє науковим ступенем доктора/кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит (<https://cutt.ly/bGNHPEb>). Зокрема, під час інтерв'ювання учасників фокус-групи (зустріч 6 із роботодавцями, випускниками, представниками академічної спільноти), Діденко О. – д.е.н., директор з питань роздрібного бізнесу Харківської обласної дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль», розповіла, що багато років банк

приймає НПП і здобувачів для проходження стажувань, надає аспірантам необхідну інформацію для здійснення наукових досліджень. Шевченко Н. – к.е.н., начальник управління східного офісу Держаудитслужби в Сумській області зазначила, що за ОНП здійснюється підготовка висококваліфікованих кадрів, які користуються попитом на ринку праці. Зокрема, здобувач Ткаченко Д. (вечірня форма навчання) працює на посаді керівника відділу та успішно впроваджує результати свого дисертаційного дослідження в роботу установи. Резнік Н. – к.е.н., директор Сумської обласної дирекції ПАТ «НАСК ОРАНТА» повідомила, що матеріальна база роботодавця використовується в освітньому процесі та при виконанні наукових досліджень. Зокрема, випускова кафедра має філію на базі Сумської обласної дирекції ПАТ «НАСК «ОРАНТА» (<https://bit.ly/35yUxeV>), яка використовується для проведення семінарів, тренінгів, круглих столів та інших заходів. Фахівці вищезазначених установ підтвердили, що залучаються до рецензування ОНП, у тому числі до визначення цілей та ПРН. Так, ОНП розроблена РППГ, до складу якої входять роботодавці Діденко О. та Шевченко Н., обговорена та схвалена на засіданні Експертної ради роботодавців зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», що створена за наказом ректора № 0228-І від 17.05.2017 р. і склад якої оновлено відповідно до наказу ректора № 00857-І від 05.02.2021 р. Комунікації з роботодавцями є різноплановими та включають широкий спектр взаємодії – насамперед, процедури моніторингу і періодичного перегляду ОНП, а також участь у проєктах та інших заходах, які реалізуються на кафедрі фінансових технологій і підприємництва, долучення до працевлаштування здобувачів ОНП (<https://cutt.ly/wGNJi8F>). Під час роботи у фокус-групах (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками) одностайно підтверджено тісну співпрацю випускової кафедри з роботодавцями, а також з'ясовано, що їхні рекомендації щодо удосконалення ОК ОНП є слухними та регулярно враховуються.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЕГ під час роботи у фокус-групах отримало підтвердження інформації про залучення на постійній основі для реалізації освітньої діяльності за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» роботодавців до проведення практикоорієнтованих занять (<https://cutt.ly/iG1OhMD>), майстер-класів для аспірантів (<https://cutt.ly/1G1OQVk>), круглих столів (<https://cutt.ly/MG3r8YR>), тренінгів, воркшопів, тощо. На сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва наведено детальну інформацію про освітні та профорієнтаційні заходи із залученням роботодавців, що відбулися у 2021 році – прес-релізи та фотозвіти подій розміщено у публічному доступі (<https://bit.ly/3GOoDco>). Під час інтерв'ювання учасників фокус-групи (зустріч 6 із роботодавцями, випускниками, представниками академічної спільноти) було підтверджено проведення практикоорієнтованих занять Кремень В. – д.е.н., провідним економістом відділу виявлення та дослідження фактів нанесення шкоди Управління з питань стягнення шкоди (<https://bit.ly/3iGkjC>), Діденко О. – д.е.н., директором з питань роздрібного бізнесу Харківської обласної дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль» (<https://bit.ly/3ALUubu>), Резнік Н. – к.е.н., директором Сумської обласної дирекції ПАТ «НАСК ОРАНТА» (<https://bit.ly/3FNW5u1>). Учасниками онлайн-спілкування (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти) Літвінком А. та Кононенко С. було висловлено думку, що вищезазначені заходи сприяють формуванню кар'єрної траєкторії, поглибленню професійних компетентностей – наприклад, проведення майстер-класу від практика банківської справи Діденко О. 12.11.2021 р. (<https://cutt.ly/LGNB7pC>). За результатами опитування аспірантів також визначено, що практико орієнтоване навчання допомагає у зборі даних і практичному впровадженню результатів досліджень, а також сприяє працевлаштуванню (<https://bit.ly/3IVg4wZ>).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

З метою сприяння професійному розвитку НПП в СумДУ створено Центр розвитку кадрового потенціалу СумДУ (<https://bit.ly/3tPHNuP>), який здійснює діяльність з організації різноаспектних програм підвищення кваліфікації у форматах короткострокової програми, семінарів, тренінгів, що спрямовані на підвищення викладацької майстерності НПП, вдосконалення вже набутих ними компетентностей, а також пропонує широкий набір програм підвищення кваліфікації (<https://bit.ly/3tZpERv>). У свою чергу, тісний зв'язок навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності СумДУ, дозволив НПП долучатися до міжнародних програм з підвищення кваліфікації, різноманітних стажувань та інших заходів, які під час карантинних обмежень відбувалися переважно в онлайн форматі. Інформацію про підвищення кваліфікації та стажування НПП СумДУ підтверджено під час засідання фокус-групи (зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками). Особливий акцент НПП зроблено на тому, що всі форми підвищення кваліфікації в стінах свого університету викладачі можуть отримати безкоштовно. Також зазначено, що у разі проходження різноманітних форм підвищення кваліфікації поза Університетом, застосовується накопичувальна система підвищення кваліфікації, яка стимулює безперервний випереджальний професійний розвиток викладачів СумДУ через врахування всіх здобутих ними нових та/або удосконалення існуючих компетентностей шляхом навчання, стажування та інших видів неформальної освіти та самоосвіти та/або здійснення професійної діяльності (<https://bit.ly/3GxOoNM>). Результати підвищення кваліфікації НПП зазначено в особистих профілях викладацького складу на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/MGN9Ipc>). ЕГ підтверджено інформацію зі звіту СО щодо різних форм підвищення кваліфікації НПП ОНП: Пахненко О. АКБ «Індустріалбанк» (підтверджено сертифікатом за запитом), Замори О. – за накопичувальною системою; Пахненко О., Купенко О., Боженко В. – за програмами СумДУ (<https://bit.ly/3IqwzAT>; <https://bit.ly/3AmZCm7>); підвищення кваліфікації за кордоном: Пахненко О. (Польща, 2017), Замори О. (Каліфорнія, США, 2018); стажування за кордоном: Боженко В., Пахненко О. (Польща, 2021) (<https://bit.ly/3fGUGid>), Боженко В. (Чорногорія, 2019); Артюхова А. (Польща, 2018; 2020). Під час спілкування у фокус-групі (зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками) викладачами одностайно

підтверджено інформацію, що СумДУ всебічно сприяє їх професійному розвитку як в самому Університеті, так і за його межами, надаючи широкий спектр можливостей у цьому напрямі.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Оцінка викладацької майстерності в СумДУ здійснюється через обчислення низки параметрів, які характеризують якість навчально-наукової роботи та враховуються в рейтингу структурних підрозділів з відповідними мотиваційними механізмами стимулювання, що встановлені Методикою визначення рейтингу структурних підрозділів (версія 15 від 21.02.2022 р.) (<https://cutt.ly/yGN44Uu>). Так, наприклад, згідно Наказу ректора «Про механізм розрахунку матеріального заохочення викладачів за супроводженням дистанційних курсів» (№ 0622-І від 04 листопада 2016 р.), встановлено відповідність між кількісною оцінкою методичної роботи і розміром матеріального заохочення НПП, що підвищує якість методичної роботи, в тому числі іноземною мовою, та стимулює розвиток викладацької майстерності (<https://cutt.ly/MGN6fR8>). СумДУ, володіючи ліцензією на право здійснення підвищення кваліфікації НПП (наказ МОНмолодьспорту № 2951л від 29.11.2011 р.), через Центр розвитку кадрового потенціалу СумДУ (<https://bit.ly/ztPHNuP>) пропонує широкий спектр коротко- та довгострокових програм з інноваційної педагогічної діяльності та програм з електронних засобів та дистанційних технологій навчання, які першочергово направлені на підвищення викладацької майстерності НПП. Для викладачів в Університеті організовано низку конкурсів (регламентуються відповідними положеннями <https://bit.ly/34ZypKA>; <https://bit.ly/33oKloA>; <https://bit.ly/3rsjO1D>; <https://bit.ly/3A5QT09>) щодо педагогічних інновацій, а також оцінки членами колективу та студентами їх професійної майстерності. Під час зустрічі 1 з керівництвом ЗВО, т.в.о. ректора Леонов С. проінформував ЕГ, що розроблена та запроваджена в СумДУ система стимулювання академічної та професійної активності викладачів дозволяє здійснювати політику «підтримки ефективних», забезпечувати отримання НПП як матеріальних, так і моральних стимулів за високі результати роботи та прояви активності, що, відповідно, впливає на зростання задоволеності НПП своєю професійною діяльністю. Директор ННІ БіЕМ Васильєва Т. акцентувала увагу ЕГ, що система стимулювання є публічною та прозорою (<https://cutt.ly/MG8HcuX>), а гарант ОНП Школьник І. підтвердила, що такий підхід створює комфортні умови для постійного удосконалення викладацької майстерності НПП і досягнення визначених ОНП цілей та ПРН.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Висока академічна кваліфікація професорсько-викладацького складу, задіяного до реалізації ОНП, підтверджується наявністю значної кількості публікацій в авторитетних міжнародних і вітчизняних виданнях, індексами цитованості, долученням до роботи в редколегіях відомих журналів, у складі спеціалізованих вчених рад, участю в наукових і освітніх заходах за кордоном. НПП забезпечують реалізацію ОНП у міжнародних проектах, виконанні НДР. Високий рівень володіння іноземною мовою дозволяє НПП проходити навчання та стажування за кордоном. Центр розвитку кадрового потенціалу СумДУ здійснює оцінку якості навчально-наукової роботи та підвищення кваліфікації НПП і, відповідно, враховує визначені показники в рейтингу структурних підрозділів ЗВО. Університет дотримується встановлених процедур конкурсного добору НПП, який проводиться на засадах законності, відкритості, об'єктивності та неупередженості. Діючи у СумДУ мотиваційні механізми стимулювання НПП дозволяють забезпечити високий рівень оплати праці і, відповідно, задоволеність викладацького складу своєю професійною діяльністю. Академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП, забезпечує досягнення визначених цілей та ПРН за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 6, наявність сильних сторін, зокрема: розробка та застосування дієвих механізмів підтримки професійного розвитку НПП і стимулювання їх викладацької майстерності шляхом матеріального та нематеріального заохочення, надання широких можливостей для саморозвитку та підвищення кваліфікації, активне

залучення професійного та наукового потенціалу роботодавців до формування контенту ОНП сприяють досягненню визначених цілей ОНП і відповідності потребам здобувачів вищої освіти та ринку праці. Діючі у СумДУ мотиваційні механізми стимулювання НПП забезпечують високий рівень оплати праці та, відповідно, задоволеність викладацького складу своєю професійною діяльністю, що дозволяє зробити висновок про відсутність недоліків і повну відповідність ОНП критерію 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

На веб-сайті СумДУ зазначено, що ЗВО є лідером серед університетів України за показниками обсягів фінансування держбюджетних науково-дослідних робіт, наукових госпдоговорів і грантів, ефективності використання бюджетних коштів (<https://cutt.ly/oGL54ak>). ЕГ було встановлено, що реалізація керівництвом СумДУ виваженої політики та раціональних підходів до господарювання, дозволили сформуванню потужну навчальну, просвітницьку, культурну, спортивну, оздоровчу, побутову інфраструктуру університету (<https://cutt.ly/hGZw7Mc>), що слугує для забезпечення гідних умов навчання, роботи, здійснення досліджень, проведення дозвілля всіх без винятку членів колективу. Віртуальний огляд матеріально-технічної бази ЗВО (<https://cutt.ly/RGLyEms>; <https://cutt.ly/sGLlArX>) свідчить про наявність всіх передумов для якісного забезпечення потреб як здобувачів, так і професорсько-викладацького складу. СумДУ має потужну матеріально-технічну базу, зокрема в соціально-освітньому середовищі університету активно використовуються такі кампуси як Конгрес-центр, Палац спорту, Університетська клініка та інші потужні об'єкти, що мають як локальний так і державне значення. Студентське містечко є активним середовищем соціального-культурного розвитку здобувачів у позанавчальний час. У кафедрі фінансових технологій і підприємництва, яка здійснює підготовку за ОНП, наявний аудиторний фонд (лекційні, комп'ютерні та мультимедійні аудиторії, викладацькі кабінети, ін.) в повній мірі забезпечує створення комфортних умов як для навчання, так і викладання, проведення науково-дослідницької роботи, відпочинку. Для забезпечення навчального процесу за кафедрою закріплено 3 лекційні мультимедійні аудиторії та 2 комп'ютерні класи з 36 сучасними ЕОМ, один з яких обладнано інтерактивною панеллю та моноблоком. Здобувачі ОНП мають можливість здійснювати дослідження в лабораторії поведінкової та експериментальної економіки, яка обладнана сучасною комп'ютерною технікою. Також у їх розпорядженні бібліотечно-інформаційна система СумДУ (<https://bit.ly/3KLTx7v>) та безкоштовний доступ до інших сервісів бібліотеки. Навчально-методичне забезпечення, насамперед, є важливою складовою забезпечення електронних курсів ОК, а також представлене тематичною літературою, наявною в бібліотечних фондах університету та кафедри, стосовно чого члени ЕГ змогли пересвідчитися під час віртуального огляду матеріально-технічної бази університету (<https://cutt.ly/RGLyEms>; <https://cutt.ly/sGLlArX>). Фінансові ресурси ОНП акумулюються на субрахунку випускової кафедри, обсяг яких є достатнім для ефективної реалізації ОНП, про що неодноразово наголошувалось під час зустрічей в рамках експертизи ОНП. ЕГ пересвідчилася щодо відповідності фінансових і матеріально-технічних ресурсів ОНП ліцензійним вимогам та санітарно-технічним нормам, наявності відповідних умов для забезпечення освітніх потреб здобувачів ОНП, досягнення цілей та ПРН, визначених ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування».

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Як було зазначено викладачем Семиногом А. під час проведення відеоогляду матеріально-технічної бази СумДУ, за останніми даними на різних об'єктах університетської інфраструктури використовується понад 460 комп'ютерів, 100 МФУ, 19 комп'ютерних класів. Доступ до віртуального навчального середовища користувачі отримують на безоплатній основі від початку навчання через інтегроване середовище: АСУ «Університет», у т.ч. електронні особисті кабінети викладачів і здобувачів; різноманітні системи електронного навчання, ресурси бібліотеки, ін. За результатами інтерв'ювання різних фокус-груп (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками; зустріч 4 з представниками студентського самоврядування), члени ЕГ отримали вичерпну інформацію щодо можливостей вільного та безоплатного доступу до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладання та наукової діяльності. Також під вищезазначених час зустрічей здобувачі, представники студентського самоврядування та НПП підтвердили, що аспірантам надається вільний безкоштовний доступ до всіх наявних в університеті ресурсів, необхідних для здійснення наукових досліджень, у т.ч. до Інтернету, комп'ютерної та оргтехніки, мережевого обладнання, комунікаційних систем, ін. Окрім інформаційних ресурсів, вся потужна інфраструктура СумДУ націлена на задоволення різноманітних потреб здобувачів ОНП та надання послуг, які здебільшого є повністю або частково безкоштовними (оренда приміщень для проведення заходів, робота спортивних секцій, ін.). У ЗВО має місце потужна система соціальної підтримки студентів і аспірантів (наприклад, комплексні обіди за зниженою соціальною ціною, матеріальна допомога окремим категоріям студентів, підтримка молодих сімей, ін.), яку університет датує за рахунок спец коштів (зі слів гаранта ОНП Школьник І.). Результати опитування аспірантів (<https://bit.ly/35sVgOV>) доводять, що безоплатний доступ здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання в межах ОНП, повністю задовольняє їх потреби.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Дистанційний огляд освітнього середовища (<https://cutt.ly/RGLyEms>; <https://cutt.ly/sGLlArX>) та результати інтерв'ювання різних фокус-груп (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками; зустріч 4 з представниками студентського самоврядування) доводять, що СумДУ створив для здобувачів вищої освіти якісне і безпечне освітнє середовище, яке поєднує можливості навчання, позанавчальної роботи та відпочинку. Інформація про дотримання ліцензійних вимог щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності СумДУ представлена на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/YGM2czI>). Навчальний простір (корпуси, аудиторії, ін.), в якому відбувається підготовка здобувачів ОНП, знаходиться в належному стані, що відповідає санітарним нормам. Поряд із просторими, сучасно облаштованими аудиторіями (з різним тематичним призначенням), наявними є спеціалізовані приміщення для колективної та індивідуальної роботи (актові зали, зали засідань, коворк-центри, простір для самостійної підготовки). Для професорсько-викладацького складу кафедри фінансових технологій і підприємництва передбачені аудиторії для комфортної роботи не більше, ніж 2-4 осіб на кабінет. У всіх без виключення будівлях в достатній кількості є наявними місця для задоволення особистих потреб і відпочинку (студентський простір з безкоштовним Wi-Fi та розетками для зарядки гаджетів, їдальні та буфети, вбиральні, ін.). Університет реалізує політику сортування сміття, тим самим підтримуючи ідеальну чистоту у всіх приміщеннях. Особливу увагу адміністрація ЗНО приділяє дотриманню вимог техніки безпеки, включаючи протипожежну. Віртуальний огляд дозволив спостерігати наявність у всіх без винятку навчальних корпусах системи протипожежної безпеки (у головному корпусі оновлена лише 1,5 роки тому), протипожежних кранів, а також розміщених на кожному поверсі будівель схем евакуації на випадок виникнення небезпечних ситуацій. Побачене дає підстави стверджувати, що норми, встановлені до освітлення, теплового та температурного режимів в ЗВО дотримуються. Безпеку учасників освітнього простору забезпечує служба охорони та наявність у достатній кількості камер спостережень у всіх спорудах СумДУ. За підсумками зустрічі 7 із допоміжним персоналом, члени ЕГ отримали підтвердження, що в СумДУ діють психологічна служба (<https://bit.ly/3r6Eo8V>), що надає безкоштовну підтримку здобувачам та НПП університету, а також центр підтримки сім'ї «Студентський лелека» (<https://bit.ly/3rNtWlU>), який допомагає молодим батькам у вирішенні щоденних проблем під час навчання. За потреби Університетська клініка пропонує широкий спектр медичних послуг, а також стала центром вакцинації для здобувачів і співробітників університету. Результати опитування аспірантів ОНП (<https://bit.ly/35sVgOV>) доводять, що освітнє середовище є абсолютно безпечним і повністю задовольняє потреби та інтереси здобувачів.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

В Університеті сформовано корпоративну систему цінностей та принципів взаємодії між учасниками освітнього процесу, що регулюється Кодексом корпоративної культури СумДУ (<https://bit.ly/3KkaooM>). У відповідних фокус-групах (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками), ЕГ отримала підтвердження інформації про налагоджені комунікативні зв'язки між здобувачами та адміністрацією задля забезпечення їх освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки. Під час дистанційного огляду матеріально-технічної бази СумДУ (<https://cutt.ly/RGLyEms>; <https://cutt.ly/sGLlArX>) членам ЕГ було продемонстровано наявність у кожному навчальному корпусі поштових скриньок зв'язку з ректоратом. Під час інтерв'ювання аспірантів (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти), члени ЕГ дізналися, що здобувачі проінформовані про можливість звернення за консультацією психолога у разі виникнення проблем. Так, аспірант Літвіненко А. (денна ф.н., 4 к.) поділився досвідом спілкування з університетським психологом під час навчання в аспірантурі, коли відчув проблеми з приводу перенавантаження і фахівець допоміг йому грамотно структурувати велику загрузку.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Згідно інформації, наданої під час інтерв'ювання різних фокус-груп (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками), на ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» третього ОНР здобувачі з особливими освітніми потребами не навчаються. Незважаючи на це, необхідно зазначити, що в СумДУ створені всі необхідні умови для навчання та комфортного перебування осіб з особливими потребами у всіх без виключення корпусах і кампусах університету (<https://bit.ly/3r3S6JI>), у чому змогли переконатися члени ЕГ під час віртуального огляду матеріально-технічної бази ЗВО (<https://cutt.ly/RGLyEms>; <https://cutt.ly/sGLlArX>). Експертам було продемонстровано наявність спеціалізованих заїздів, пандусів, кнопок виклику персоналу, механічних підйомників, спеціалізованих ліфтів та інших важливих елементів суспільного простору для забезпечення комфортних умов представникам маломобільних груп населення.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Члени ЕГ під час роботи з фокус-групами (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти; зустріч 4 з представниками студентського самоврядування) отримали підтвердження, що жоден зі здобувачів ОНП ніколи не стикався та не чув про дискримінацію та корупційні правопорушення в стінах СумДУ. Думку аспіранта Літвіненка А. (денна ф.н., 4 к.) стосовно відсутності корупції та ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями одностайно підтримали всі присутні. Також членами ЕГ було отримано підтвердження існування чіткої процедури врегулювання конфліктних ситуацій у разі їх виникнення, що здійснюється згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://bit.ly/3u3ajZZ>). Здобувачі ОНП та представники студентського самоврядування запевнили, що в СумДУ діє чітка і зрозуміла політика щодо недопущення випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, корупцією. Під час відео огляду матеріально-технічної бази ЗВО члени ЕГ могли пересвідчитись, що у всіх навчальних корпусах університету встановлені «скриньки довіри» та функціонує система відеоспостереження. Крім цього, в СумДУ діють на постійній основі: 1. Комісія з етики та управління конфліктами (<https://bit.ly/3H4QpRU>), якій надано повноваження щодо врегулювання конфліктних ситуацій. 2. Гендерний ресурсний центр (<https://bit.ly/3KOrJiU>), який із 2015 р. є координатором Всеукраїнської мережі осередків гендерної освіти. Доступ до керівництва університету простий і можливий за потреби, адже як було зазначено здобувачем Дубіною О. (заочна ф.н., 3 к.), важливою ознакою СумДУ є його відкритість.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Реалізація керівництвом СумДУ виваженої політики та раціональних підходів до господарювання, дозволили сформувати потужну навчальну, просвітницьку, культурну, спортивну, оздоровчу, побутову інфраструктуру університету, що слугує для забезпечення гідних умов навчання, роботи, здійснення досліджень, проведення дозвілля всіх без винятку членів колективу. Освітнє середовище, фінансові та матеріальні ресурси, які є наявними в розпорядженні СумДУ, забезпечують у повному обсязі досягнення визначених ОНП цілей та програмних результатів навчання. Має місце розгалужена система освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів, яка включає комфортне інклюзивне середовище та професійну психологічну підтримку. Політика щодо вирішення конфліктних ситуацій є чіткою та зрозумілою для всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 7, наявність сильних сторін, зокрема: створення в межах університету якісного та безпечного освітнього середовища для здобувачів вищої освіти, яке поєднує можливості навчання, позанавчальної роботи, побуту та відпочинку; формування корпоративної системи цінностей та принципів взаємодії між учасниками освітнього процесу, що регулюється Кодексом корпоративної культури СумДУ; досягнення відповідності фінансових і матеріально-технічних ресурсів ОНП ліцензійним вимогам та санітарно-технічним нормам; наявність гідних умов для забезпечення освітніх і побутових потреб аспірантів; безоплатний доступ здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів; забезпечення комфортних умов представникам маломобільних груп студентства; турбота про фізичне та психічне здоров'я членів колективу. Вищезазначені здобутки дозволяють забезпечити досягнення визначених цілей ОНП і відповідності потребам здобувачів вищої освіти, що свідчить про відсутність недоліків і повну відповідність ОНП критерію 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

На офіційному веб-сайті СумДУ оприлюднено нормативну базу щодо врегулювання процедур внутрішнього забезпечення якості освіти у виші – (<https://cutt.ly/UG92LFE>; <https://cutt.ly/kG9BD8I>). Позитивною практикою є постійний зворотній зв'язок зі здобувачами вищої освіти, які навчаються на ОНП, випускниками та роботодавцями, а також моніторинг тенденцій розвитку галузі та потреб суспільства як на регіональному, так і на національному рівні. З метою забезпечення якості професійної підготовки випускників відповідно до наказу ректора у СумДУ було створено Експертну раду роботодавців зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування (наказ ректора № 0228-І від 17.05.2017 р. (склад оновлено відповідно до наказу №00857-І від 05.02.2021 р.) (<https://cutt.ly/hG3fgmV>; <https://cutt.ly/LG3gvNA>). На підставі аналізу матеріалів акредитаційної справи, інформації, отриманої при спілкуванні з НПП, здобувачами вищої освіти, роботодавцями, ЕГ було встановлено, що до процесів періодичного перегляду ОНП на постійній основі були долучені зовнішні та внутрішні стейкхолдери, ОНП постійно вдосконалювалася і цей процес триває і надалі. Як пояснила Гарант ОНП Школьник І. ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» було створено у 2020 р. шляхом об'єднання двох ОП «Фінансове посередництво» та «Фінанси і кредит», набір за якими відбувався окремо в ННІ бізнес-технологій «УАБС» та ННІ фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького. При розробці ОНП, що акредитується, було враховано досвід багаторічної підготовки аспірантів за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит (до 2006 р. 08.04.01 фінанси, грошовий обіг і кредит). Зокрема, до ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» (затверджено рішенням Вченої ради СумДУ, Протокол від 28 серпня 2020 р. №1) у порівнянні з попередніми ОП було внесено освітню компоненту ОК2 Культура наукової української мови (3 кредити ЄКТС); замість ОК7 Економетрика і бізнес аналітика (5 кредитів ЄКТС) було введено ОК8 Сучасні тренди фінансової економіки (6 кредитів ЄКТС), а також було переглянуто відповідність ОК ОНП ПРН; узгоджено програмні компетентності та ОК ОНП. Наприкінці 2020/2021 н.р. було отримано низку пропозицій від стейкхолдерів (оприлюднено на сайті <https://cutt.ly/8PTu9oc>), для усунення яких було внесено зміни до ОНП, зокрема, щодо встановлення рівномірного розподілу навантаження між 2-м, 3-м та 4-м семестрами, ін. Інформацію щодо постійної комунікації із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами було підтверджено під час онлайн зустрічей зі здобувачами вищої освіти (Литвіненко А., д.ф.н., 4 к.), із роботодавцями, випускниками, представниками академічної спільноти (Діденко О., Кремень В., Резнік Н., Шевченко Н., Недельчева І.) та відкритої зустрічі (Койло В., Закутня О.). Наведене вище свідчить про системну інституційну політику та процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в частині розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У СумДУ функціонує Студентська агенція співдії якості освіти, серед основних завдань якої є організація та проведення фокус-груп, круглих столів з питань якості вищої освіти (<https://cutt.ly/RG8XPeW>). Під час онлайн зустрічей 2 зі здобувачами вищої освіти та 4 з представниками студентського самоврядування ЕГ отримало підтвердження участі здобувачів у процедурах забезпечення якості вищої освіти через членство в органах самоврядування (<https://cutt.ly/3G82WW1>), НТСА СумДУ (<https://cutt.ly/HG8oGeQ>) та НТСА БіЕМ (<https://cutt.ly/eG8oVQT>) як представників студентства у Раді забезпечення якості СумДУ (<https://cutt.ly/lG8otXW>, Тверезовська О.) та Раді забезпечення якості ННЦ ПКВК (<https://cutt.ly/5G4ZX8s>), у роботі РПГ та Студентської агенції співдії якості освіти. Присутній на зустрічі 4 з представниками студентського самоврядування Миненко С. (представник студентської агенції співдії якості освіти) визначив основну мету діяльності такої агенції як покращення моніторингу якості освіти через анкетування здобувачів освіти. До складу РПГ за ОНП включено здобувачів денної ф.н. Чорну С. (3 к.) та Литвіненка А. (4 к.) (<https://cutt.ly/yG818sb>). Під час онлайн зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти Литвіненко А. та Чорна С. підтвердили, що вносили пропозиції щодо рівномірного розподілу навантаження між семестрами 1 і 2 року навчання, які було враховано під час перегляду ОНП у 2021 р. Здобувачі на зустрічі підтвердили, що гарант ОНП, НПП, а також керівництво ННІ БіЕМ і менеджмент ЗВО відкриті до співпраці і прислухаються до пропозицій здобувачів вищої освіти. ЕГ також було встановлено, що здобувачі освіти долучені до процедур оновлення та удосконалення ОК за ОНП, здебільшого через анкетування, яке проводиться наприкінці семестру (або вивчення модуля). З метою врегулювання процедури опитування здобувачів вищої освіти у СумДУ розроблено окреме Положення про організацію оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін (<https://cutt.ly/NG85ju3>). Результати анкетування здобувачів вищої освіти опрацьовуються Лабораторією виміру якості вищої освіти і доводяться до відома Гаранта ОНП, керівництва ННІ БіЕМ та менеджменту ЗВО, а також оприлюднюються на офіційному веб-сайті (<https://cutt.ly/cG85vQN>). Опитування здобувачів носять регулярний та системний характер. Згідно представлених результатів, більшість респондентів повною мірою задоволені ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування». ЕГ під час спілкування зі здобувачами вищої освіти та НПП отримало підтвердження обов'язкового врахування пропозицій здобувачів як кінцевих споживачів освітніх послуг за результатами анкетувань при прийнятті рішень щодо підвищення якості освітнього процесу, викладання і наукового керівництва, вдосконалення ОНП та її окремих складових, під час формування рейтингів викладачів та встановлення розміру матеріального заохочення, при оцінюванні професійних здобутків претендента на заміщення вакантної посади у СумДУ.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

СумДУ має багаторічну практику співпраці з роботодавцями, у тому числі і з випускниками вишу. ЕГ під час інтерв'ювання роботодавців було встановлено, що роботодавці дійсно залучені до процесу періодичного перегляду ОНП та процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП як партнери. Така співпраця врегульована Положенням про освітні програми вищої освіти СумДУ (версія 03) (<https://cutt.ly/3G97epP>), зокрема, серед основних засад студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання визначено «широке залучення внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів до розроблення освітніх програм, їх моніторингу та періодичного перегляду» (п. 2.6). Представники роботодавців долучені до складу РПГ ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування»: Діденко О., д.е.н., директор з питань роздрібного бізнесу Харківської обласної дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль»; Шевченко Н., к.е.н., Начальник управління східного офісу Держаудитслужби в Сумській області (<https://cutt.ly/yG818sb>). Під час онлайн зустрічі 6 із роботодавцями, випускниками, представниками академічної спільноти були присутні: Діденко О. – д.е.н., директор з питань роздрібного бізнесу Харківської обласної дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль»; Кремень В. – д.е.н., провідний співробітник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; Резнік Н. – к.е.н., директор Сумської обласної дирекції ПАТ «НАСК ОРАНТА»; Шевченко Н. – к.е.н., Начальник управління східного офісу Держаудитслужби в Сумській області; Недельчева І. – начальник бюро відділу бюджетування планово-економічного управління АТ «СМНВО – Інжиніринг», які підтвердили плідну та системну роботу с Гарантом та НПП кафедри фінансових технологій і підприємництва щодо вдосконалення освітньої діяльності за ОНП. Як вже було зазначено у СумДУ створено Експертну раду роботодавців зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування (<https://cutt.ly/hG3fgmV>). Кафедра фінансових технологій і підприємництва співпрацює з Експертною радою роботодавців на постійній основі, залучаючи її представників не тільки до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП (<https://cutt.ly/LG3gvNA>), а й до проведення семінарів, лекцій, круглих столів, семінарів для здобувачів вищої освіти (<https://cutt.ly/vG3gO10>). Також до акредитаційної справи долучено низку рецензій роботодавців та представників академічної спільноти на ОНП: завідувача кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, д.е.н., проф. Приказнюк Н.; заступника Голови Сумської обласної державної адміністрації, д.е.н., проф. Савченка Т.; директора науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України, д.е.н., проф., академіка Академії економічних наук України, заслуженого економіста України Іванова Ю.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» акредитується вперше, тому наразі випускників ОНП ще немає. Проте в СумДУ ведеться робота щодо збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітніх програм. Зокрема, як розповіла Гарант Школьник І., узагальнення інформації щодо працевлаштування випускників здійснюється на рівні навчального відділу з практики та інтеграційних зв'язків з замовниками кадрів (<https://cutt.ly/qG4yTAo>), так і на рівні випускових кафедр та РПГ ОП. Враховуючи багаторічний досвід з підготовки аспірантів за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит (до 2006 р. 08.04.01 фінанси, грошовий обіг і кредит) на випусковій кафедрі існує налагоджена і системна практика врахування кар'єрного шляху випускників. Інформацію про відомих випускників ННІ БіЕМ, у тому числі і кафедри фінансових технологій і підприємництва, оприлюднено на офіційній веб-сторінці інституту (<https://cutt.ly/HG4yB9t>), зокрема, випускники працюють у закладах вищої освіти, у тому числі і закордонних (Койло В., к.е.н., доцент кафедри Норвезький університет науки і технологій Олесунн, була присутня на відкритій зустрічі і підтвердила свою багаторічну співпрацю з НПП випускової кафедри), на керівних посадах в НБУ, банках та фінансових установах (Закутня О., к.е.н., головний економіст департаменту монетарної політики НБУ, долучилася до відкритої зустрічі), на посадах державних службовців (Савченко Т., надав рецензію на ОНП) тощо. Кафедра співпрацює з випускниками аспірантури різних років, залучаючи їх до проведення лекційних та практичних занять, атестації здобувачів вищої освіти, участі у наукових конференціях, круглих столах, у тому числі і присвячених обговоренню питань щодо підвищення якості освітньої діяльності з урахуванням запитів ринку праці (випускники вишу Резнік Н. і Оголь Д. є членами Експертної ради роботодавців), профорієнтаційних заходах тощо (<https://cutt.ly/LG3gvNA>; <https://cutt.ly/NG4ppLK>; <https://cutt.ly/IG4phy8>; <http://bit.ly/391wpUf>; <http://bit.ly/3Ful8aX>) тощо.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У СумДУ на постійній основі здійснюється моніторинг та ведеться системна робота з удосконалення ОНП з метою забезпечення її відповідності вимогам галузі, а також запитам стейкхолдерів. Відповідно до Методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм» (<https://cutt.ly/7G97iDt>) (п. 6.3.4) ОНП має щорічно переглядатися та оновлюватися у частині всіх компонент, крім компонент, визначених стандартом вищої освіти. Під час зустрічі 5 з адміністративним персоналом Начальник навчально-методичного відділу Криклій О. розповіла, що, як правило, оновлення ОНП та її складових ОК, а також робочих програм відбувається на початку навчального року. Протоколи засідання РПГ за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» (протоколи додано до справи) підтверджують регулярність та системність оновлення ОНП та її складових ОК з урахуванням змін чинного законодавства, результатів анкетування здобувачів, пропозицій роботодавців та рецензентів. протягом 2021 р. засідання РПГ відбувалися тричі: 17.03.2021 Протокол №1; 17.06.2021, протокол №2; 27.08.2021 р. протокол №3, на яких було прийняті рішення щодо оновлення ОНП у частині: узгодження результатів навчання з методами викладання, навчання та оцінювання; удосконалення ресурсного забезпечення та змістовного наповнення силабусів ОК8 «Сучасні тренди фінансової економіки» та ОК9 «Цифровізація у фінансах, банківській справі та страхуванні»; врівноваження навчального навантаження здобувачів освіти за семестрами; розширення переліку вибіркових ОК

тощо. При внесенні змін до уваги бралися результати анкетування здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня, зокрема це відображено у протоколі засідання РППГ від 17.03.2021 р. №3). Оновлену версію ОНП було затверджено рішенням Вченої ради СумДУ (протокол від 30.09.2021 р. №1). У СумДУ регулярно проводяться анкетування здобувачів вищої освіти на предмет задоволення навчання на ОНП, про що на зустрічі 5 з адміністративним персоналом розповіла Начальник Центру забезпечення якості вищої освіти Люта О. Ознайомлення з результатами опитування дозволило дійти висновку, що переважна більшість здобувачів вищої освіти в повній мірі задоволені зазначеними освітнім процесом за ОНП. Враховуючи вищенаведене, ЕГ дійшла висновку, що завдяки наявній внутрішній системі забезпечення якості освіти, відкритості відносин та тісній співпраці між здобувачами вищої освіти, НППП випускової кафедри, керівництвом ННІ БіЕМ та роботодавцями здійснюється постійний вплив на організацію освітнього процесу з метою підвищення якості освіти та її актуалізації, реалізується процедура вчасного реагування на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми. Долучення здобувачів вищої освіти до процедур моніторингу, перегляду та оновлення ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» підтверджує, що СумДУ дотримується принципів студентоцентрованого підходу при реалізації освітньої діяльності за ОНП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти в СумДУ проводиться вперше. Втім, під час роботи з фокус-групами здобувачів, НППП, роботодавців, менеджментом університету встановлено, що в ЗВО діє процедура регулярного моніторингу та оновлення ОНП до початку нового навчального року (ОНП було оновлено у 2021 р. за результатами анкетування здобувачів вищої освіти, рецензій та відгуків, які надійшли на ОНП від роботодавців, представників академічної спільноти та інших зацікавлених осіб). Ознайомлення з акредитаційною справою ОП «Банківська справа» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на першому освітньо-науковому рівні (бакалавр) (11.03.2020 р. – 13.03.2020 р.) (Номер АС 0191/АС-20), дозволяє дійти висновку, що в Університеті було враховано такі зауваження, зроблені експертами: активізовано роботу у напрямку визнання результатів навчання (кваліфікацій), що отримані за фахом у неформальній освіті, здобутих в інших іноземних та вітчизняних ЗВО, що було підтверджено під час онлайн зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти. Систематизовано процедуру анкетування студентів, у тому числі і заочної форми навчання. Для популяризації процедур оцінювання якості освітньої діяльності за ОНП у СумДУ створено Студентську агенцію співдії вищої освіти, результати анкетування опрацьовуються Лабораторією виміру вищої освіти та оприлюднює на офіційному веб-сайті вишу (<https://cutt.ly/cG85vQN>); стейкхолдери долучаються до процедур удосконалення та перегляду ОНП на постійній основі (як члени РППГ та Експертної ради роботодавців зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування (<https://cutt.ly/hG3fgmV>) тощо), що було підтверджено під час онлайн зустрічі з роботодавцями та на відкритій зустрічі. У Звіті Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми «Економіка» за спеціальністю 051 «Економіка» третього (освітнього-наукового) рівня (Номер АС) ЕГ порекомендувала «підвищити ефективність системи моніторингу щодо виявлення випадків порушення принципів академічної доброчесності». На нашу думку це зауваження було враховано, зокрема в СумДУ функціонує група сприяння академічній доброчесності, керівником якої є Артюхов А., якій під час зустрічі 3 з НППП та на резервній зустрічі дав розгорнуті пояснення щодо процедури дотримання принципів академічної доброчесності як здобувачами вищої освіти, так і академічною спільнотою вишу. Крім того, наразі СумДУ є учасником проекту Erasmus+ KA2 «Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia» (OPTIMA) щодо впровадження ідей та кращих європейських практик відкритої науки та дослідницької доброчесності в діяльність вітчизняних ЗВО. У 2020 р. в Україні проведено серію вебінарів «Дослідницька доброчесність: цінності та виклики».

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У СумДУ внутрішня система забезпечення якості вищої освіти сформована на високому рівні і, відповідно до Положення про систему забезпечення якості вищої освіти СумДУ (версія 02) (<https://cutt.ly/mG9MIAD>), має п'ять інституційних рівнів (п. 3.3). Повноваження щодо забезпечення адміністративного керівництва та підтримки забезпечення якості вищої освіти на всіх рівнях СумДУ покладено на Центр забезпечення якості вищої освіти, до організаційної структури якого входять: Бюро моніторингу якості вищої освіти, Лабораторія виміру вищої освіти, Студентська агенція співдії вищої освіти (<https://cutt.ly/MG4KpMY>). Під час онлайн зустрічі 5 з адміністративним персоналом ЕГ отримало підтвердження, що в академічній спільноті СумДУ ведеться системна робота по формуванню культури якості, яка сприяє постійному розвитку як ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», так і освітньої діяльності за програмою: зокрема проводиться системний моніторинг ОНП та контенту ОК з метою їх модернізації за результатами анкетування зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів, аналізу тенденцій розвитку галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та ринку праці, вимог роботодавців; культивується професіоналізм та творча ініціатива НППП; вдосконалюється матеріально-технічна база тощо. Усі учасники освітнього процесу усвідомлюють цінності та сенс підвищення культури якості освіти та залучені до процесу внутрішнього забезпечення якості ОНП на кожному з її етапів (формування, затвердження, перегляд та оновлення). Такий підхід дозволяє створити умови для якісної підготовки висококваліфікованих фахівців третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, які будуть користуватися попитом на ринку праці. Ознайомлення з відомостями про СО, матеріалами акредитаційної справи, а також під час онлайн зустрічей ЕГ

отримало підтвердження активного долучення до процесів перегляду та оновлення ОНП професіоналів-практиків та представників академічної спільноти. Як зазначила Начальник Центру забезпечення якості вищої освіти Люта О., співробітниці СумДУ в межах своєї компетенції несуть відповідальність за реалізацію політики забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», мають можливість впливати на процеси внутрішнього забезпечення якості вищої освіти шляхом участі в опитуванні щодо моніторингу якості організації освітнього процесу та створених умов реалізації освітньої діяльності в СумДУ. Представники кафедри фінансових технологій і підприємництва входять до складу РПГ за ОНП (<https://cutt.ly/yG818sb>), складу Ради із забезпечення якості вищої освіти ННІ БіЕМ (<https://cutt.ly/YG8Mi7m>), (з 01.09.2021 – Раді забезпечення якості ННЦ ПКВК <https://cutt.ly/5G4ZX8s>). Системна робота щодо роз'яснення ролі та функцій викладача у процесах забезпечення якості вищої освіти сприяють професійному розвитку науково-педагогічного персоналу.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В академічній спільноті СумДУ ведеться системна робота по формуванню внутрішньої культури якості. Зокрема, за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» здійснюється постійний моніторинг з метою оновлення та вдосконалення як самої ОНП, так і її окремих складових для забезпечення відповідності вимогам та запитам внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів. Наявна внутрішня система забезпечення якості освіти дозволяє здійснювати суттєвий вплив на освітню діяльність за ОНП, швидко діагностувати негативні явища під час її реалізації та досить оперативно їх усувати. Залучення роботодавців та представників академічної спільноти до процесів оновлення, перегляду та вдосконалення ОНП та її ОК, а також до інших процедур забезпечення її якості. Обов'язкове врахування пропозицій здобувачів за результатами анкетувань при прийнятті рішень щодо підвищення якості освітнього процесу, викладання і наукового керівництва, вдосконалення ОНП та її окремих складових, під час формування рейтингів викладачів та встановлення розміру матеріального заохочення, при оцінюванні професійних здобутків претендента на заміщення вакантної посади у СумДУ. Тісна та відкрита співпраця з випускниками аспірантури різних років, залучення їх до проведення лекційних та практичних занять, атестації здобувачів вищої освіти, участі у наукових конференціях, круглих столах, у тому числі і присвячених обговоренню питань щодо підвищення якості освітньої діяльності з урахуванням запитів ринку праці. До інноваційної практики формування внутрішньої системи якості вищої освіти можна віднести п'ять інституційних рівнів, що забезпечують реалізацію процедур внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти відповідно до покладених на них функцій, визначених нормативною базою Університету. Зокрема повноваження щодо забезпечення адміністративного керівництва та підтримки забезпечення якості вищої освіти на всіх рівнях СумДУ покладено на Центр забезпечення якості вищої освіти, до організаційної структури якого входять: Бюро моніторингу якості вищої освіти, Лабораторія виміру якості освіти, Студентська агенція співдії вищої освіти. Долучення студентства як рівноцінних партнерів-стейкхолдерів до процедур формування внутрішньої культури якості свідчить про дотримання принципів студентоцентрованого навчання та дозволяє максимально наблизити освітній процес за ОНП до вимог та потреб здобувачів вищої освіти як кінцевих споживачів освітніх послуг. У СумДУ функціонує група сприяння академічній доброчесності, яка популяризує дотримання принципів академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти та працівників.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Враховуючи високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 8, наявність сильних сторін, зокрема: постійний моніторинг потреб ринку праці та запитів стейкхолдерів, відкритість та публічність процедур вдосконалення ОНП всіма зацікавленими особами (стейкхолдерами), у тому числі і здобувачами вищої освіти; кафедра фінансових технологій і підприємництва співпрацює з Експертною радою роботодавців на постійній основі, залучаючи її представників не тільки до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, а й до проведення семінарів, лекцій, круглих столів, семінарів для здобувачів вищої освіти, що дозволяє максимально оперативно врахувати зміни та запити ринку праці; обов'язкове врахування пропозицій здобувачів за результатами анкетувань при прийнятті рішень щодо підвищення якості освітнього процесу, викладання і наукового керівництва, вдосконалення ОНП та її окремих складових, під час формування рейтингів викладачів та встановлення розміру матеріального заохочення, при оцінюванні професійних здобутків претендента на заміщення вакантної посади у

СумДУ; інноваційна практика формування внутрішньої системи якості вищої освіти, яка передбачає реалізацію окремих процедур на п'ятьох інституційних рівнях, що забезпечують детальний аналіз окремих складових освітньої діяльності за ОНП та надають можливість їх оперативного корегування відповідно до змін умов реалізації ОНП, а також відсутність недоліків свідчать про повну відповідність ОНП критерію 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Основні нормативно-правові акти, що регулюють права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу в СумДУ – це, зокрема: Статут СумДУ (<https://cutt.ly/SDmxOCg>), Стратегічний план розвитку Сумського державного університету на 2020-2026 роки (<https://cutt.ly/4DmxBZY>), Положення про Центр забезпечення якості вищої освіти (<https://cutt.ly/LDmcQCo>), Положення про Департамент по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів (<https://cutt.ly/aDmvzNG>), Положення про Центр розвитку кадрового потенціалу (<https://cutt.ly/kDmvPjn>), Правила прийому до СумДУ (<https://cutt.ly/wDmbi6u>), Положення про освітні програми вищої освіти СумДУ (<https://cutt.ly/lDmbEYa>), Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://cutt.ly/dDmbC2q>), Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у СумДУ (<https://cutt.ly/uDmndQ8>), Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://bit.ly/3rhAjxq>), Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у СумДУ (<https://bit.ly/3ASIPaP>), Положення про організацію атестації здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук в СумДУ (версія 02) (<https://cutt.ly/VGZSubg>), Кодекс академічної доброчесності (<https://bit.ly/3KrSTvQ>), Кодекс корпоративної культури (<https://bit.ly/3Kka00M>), та багато інших, які є загальнодоступними і розміщуються на офіційному сайті університету в розділі «Реєстр основної нормативної бази СумДУ» (<https://cutt.ly/uGZFukD>). Також СумДУ активно використовує систему електронного документообігу, що реалізується через систему особистих кабінетів здобувачів та співробітників (<https://cabinet.sumdu.edu.ua/>) Під час онлайн зустрічей ЕГ отримала підтвердження, що учасники освітнього процесу ознайомлені із відповідними правилами і процедурами, що регулюють їх права та обов'язки, ці правила і процедури є зрозумілими та знаходяться у відкритому доступі. Представники СумДУ, зокрема всі учасники освітнього процесу, дотримуються визначених правил та процедур під час реалізації ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування».

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ЕГ встановила, що проект ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» оприлюднюється для обговорення на сайті університету в Каталозі освітніх програм (<https://bit.ly/3ATUNAI>) та на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://bit.ly/3ucYqkc>). Усі свої пропозиції та зауваження стейкхолдери можуть надіслати на поштову скриньку info@job.sumdu.edu.ua або заповнивши форму за посиланням – (<https://cutt.ly/hPTuFi5>) протягом чітко регламентованого періоду. Зауваження та пропозиції, які були запропоновані стейкхолдерами до даної ОП є у вільному доступі на сайті СумДУ (<https://cutt.ly/8PTuC9c>). Під час онлайн зустрічі 2 зі здобувачами вищої освіти та онлайн зустрічі 6 із роботодавцями, випускниками, представниками академічної спільноти було отримано підтвердження активної участі стейкхолдерів у процедурах вдосконалення ОНП та оновлення ОК. Зокрема, цю інформацію підтвердили: здобувач 4 курсу Литвиненко А., та роботодавець – Діденко О. – д.е.н., директор з питань роздрібного бізнесу Харківської обласної дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль»; Кремень В. – д.е.н., провідний співробітник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; Резнік Н. – к.е.н., директор Сумської обласної дирекції ПАТ «НАСК ОРАНТА»; Шевченко Н. – к.е.н., Начальник управління східного офісу Держаудитслужби в Сумській області; Недельчева І. – начальник бюро відділу бюджетування планово-економічного управління АТ «СМНВО – Інжиніринг».

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті СумДУ в каталозі освітніх програм у вільному доступі розміщена актуальна версія ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», яка містить цілі, очікувані результати навчання, описи та силабуси (робочі програми навчальних дисциплін) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства, ЕГ встановила, що дану інформацію було розміщено вчасно (<https://bit.ly/3ATUNAI>). Також ця інформація є на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва, яка є випусковою за ОНП (<https://bit.ly/3AIwRR4>). ЕГ відзначає доволі зручний та зрозумілий інтерфейс веб-сайту, на якому розміщено ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», зокрема ознайомитися з ОНП можна в україномовній та англійській версіях.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

СумДУ забезпечує прозорість та публічність інформації щодо ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування». Проекти ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» та інформація щодо них своєчасно розміщуються на офіційному веб-сайті університету. Усі стейкхолдери мають можливість брати участь в їх розробці та вдосконаленні, у тому числі і здобувачі вищої освіти. Відкритість та прозорість освітнього процесу за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» є не тільки інструментом для інформування усіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів), а й дієвим механізмом її вдосконалення з урахуванням сучасних викликів, приведення у відповідність до вимог ринку праці та змісту науково-дослідної роботи. Інноваційним є інтерактивна комунікація на сайті університету, де ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», представлена як окремий сайт із багатьма підрозділами, де міститься уся необхідна інформація.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Враховуючи високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 9, наявність сильних сторін, зокрема: визначено чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу за даною ОНП, відкритість та публічність процедур вдосконалення ОНП всіма зацікавленими особами (стейкхолдерами), у тому числі й здобувачами вищої освіти, відсутність недоліків та унікальність подання інформації щодо ОНП на офіційному сайті, свідчать про повну відповідність ОНП критерію 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Процедура підготовки здобувачів третього ОНР регламентується Постановою КМУ Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) від 23 березня 2016 р. № 261 (<https://bit.ly/2RRTVua>). На веб-сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва зазначено, що ОНП спрямована на підготовку високоосвіченої інтелектуальної еліти для сфери фінансів, банківської справи та страхування, здатної працювати в умовах швидkozмінного, багатофункціонального середовища..., генерувати нові знання через масштабну та мультидисциплінарну наукову діяльність, застосовувати інноваційні методи, технології та інструменти..., здійснювати трансфер знань в академічне і бізнес-середовище (<https://cutt.ly/MG8cXC7>). Під час інтерв'ювання здобувачів (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти) аспіранти Літовцева В. (денна ф.н. 2 к.), Кононенко С. (денна ф.н. 4 к.) підтвердили, що зміст ОНП за всіма ОК відповідає науковим інтересам аспірантів, тематиці їх досліджень, забезпечує формування переліку компетентностей. Окрім цього, здобувачі Літвіненко А. (денна ф.н. 4 к.) та Чорна С. (денна ф.н. 3 к.) зазначили, що будучи включеними в склад проектної групи ОНП мають можливість висловлювати думку та вносити пропозиції щодо удосконалення її змістового наповнення. За останньою версією ОНП формування системи знань, умінь та навичок, необхідних для самостійного виконання наукових досліджень і викладацької діяльності забезпечується через: ОК3, ОК4 – підготовку реальної проектної заявки на актуальний грантовий конкурс, участь у інформаційних заходах донорів; ОК6 – підготовку наукової статті; ОК5 – отримання навичок реалізації наукових/інноваційних проєктів; ОК8-9 – набуття фахових компетентностей ФК1, ФК3 та ФК5 (<https://cutt.ly/KGMNcH>). Безпосередньо підготовка здобувачів до викладацької діяльності забезпечується за ОК4 (формує ПРН8, ПРН10), ОК5 (формує ПРН5, ПРН6, ПРН10) (<https://cutt.ly/KGMNcH>). ОК10 Педагогічна практика за професійним спрямуванням, дає можливість аспірантам отримати досвід викладання в якості помічника викладача та підготувати методичну розробку, що підтверджують надані ЕГ в якості прикладів звіти аспірантів Чорної С. (денна ф.н. 3 к.), Дубіни О. (заочна ф.н. 3 к.) (<https://cutt.ly/vG8bPSR>). Кафедра пропонує англomовний контент ОНП (<https://cutt.ly/HG8vVks>) для підтримки

навчання іноземних студентів. Учасниками фокус-групи 2 зазначено, що здобувачі мають можливість обирати вибіркові дисципліни з інших рівнів та ОП (<https://cutt.ly/oGMVZiU>), брати участь в організації конференцій, долучатися до дослідницької діяльності за спеціальністю, а також поєднувати навчання з роботою – до прикладу, аспірантка Тверезовська О. (денна ф.н. 1 к.) працює на посаді викладача-стажиста на кафедрі фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/9G8vIXj>). Задоволеність щодо відповідності ОНП науковим інтересам аспірантів підтверджено результатами опитування здобувачів (<https://bit.ly/35sVgOV>).

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

ЕГ засвідчила чіткий взаємозв'язок між змістом навчання здобувачів і науковими інтересами їх керівників згідно табличних даних, наданих у додатках до Звіту СО. На момент проведення експертизи керівництво 27 здобувачами, що навчаються за ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» третього ОНР здійснювали зі складу випускової кафедри фінансових технологій і підприємництва Школьник І., Васильєва Т., Гриценко Л., Тютюник І., Криклій А., Бричко М. (<https://cutt.ly/7G8MlxI>), а також НПП з інших кафедр СумДУ та запрошені науковці, які є визнаними фахівцями у сфері фінансів, банківської справи та страхування. Під час спілкування з гарантом ОНП Школьник І. (зустріч 3 з НПП, у т.ч. гарантом ОНП і науковими керівниками), члени ЕГ були проінформовані, що в СумДУ має місце багатоступенева процедура обговорення та затвердження тем наукових робіт аспірантів, що забезпечує їх відповідність науковим школам. ЕГ на основі отриманої за запитом інформації проаналізовано напрями наукових досліджень кожного з аспірантів, які співставлено з переліками публікацій і результатами наукової діяльності їх наукових керівників. Через порівняння даних встановлено, що наукова діяльність аспірантів повністю відповідає напрямам досліджень їх наукових керівників (<https://cutt.ly/8G4mSMU>). Форми комунікацій здобувачів зі своїми науковими керівниками доволі різноманітні: як зазначила здобувачка Кононенко С. (денна ф.н. 4 к.), в умовах карантинного періоду переважає онлайн формат консультування; аспірант Літвіненко А. (денна ф.н. 4 к.) розповів про допомогу наукового керівника щодо комунікацій з профільними фахівцями під час написання наукової статті. Цей висновок також знайшов підтвердження під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти), під час якої аспірантами Кононенко С. (денна ф.н. 4 к.) та Дубіною О. (заочна ф.н. 3 к.) відмічено, що їх співпраця з науковими керівниками здійснюється на засадах постійних комунікацій, спільної участі у різноманітних видах діяльності та дослідженнях. Графік консультацій здобувачів із науковими керівниками представлено на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/vG4sEvu>). Аспірантка Биченко Д. (денна ф.н. 2 к.) підтвердила щорічну процедуру звітування здобувачів на випусковій кафедрі. На основі отриманих за запитом ЕГ дослідницьких пропозицій аспіранток Літовцевої В. (денна ф.н., 2 к.) і Чорної С. (денна ф.н., 3 к.) (<https://cutt.ly/CG8oLAF>), а також інформації стосовно НПП, які здійснюють наукове керівництво аспірантами ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування», ЕГ отримала підтвердження, що на ОНП науковими керівниками обрано представників потужних наукових шкіл (<https://cutt.ly/2G8ZBev>), які активно здійснюють різноаспектну діяльність з підготовки майбутніх висококваліфікованих дослідників.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

У СумДУ аспірантам надані широкі можливості для представлення та апробації результатів своїх наукових досліджень як на випусковій кафедрі (<https://bit.ly/3g49ole>), в Університеті (<https://bit.ly/349wbIv>), так і за його межами під час проведення різних науково-комунікативних заходів. Насамперед, кафедра фінансових технологій та підприємства, що є випусковою за даною ОНП, щорічно організовує і проводить Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України» (<https://bit.ly/3AlUxua>), яка у 2021 році отримала статус міжнародної. Також аспіранти мають широкі можливості оприлюднення результатів своїх досліджень, зокрема, у фахових виданнях СумДУ категорії А Переліку наукових фахових видань України (<https://bit.ly/34dsaCi>), що індексується наукометричною базою Web of Science та 5 фахових видань СумДУ категорії «Б» (<https://bit.ly/3HjDI5C>). Здобувачами було підтверджено (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти), що аспіранти можуть безкоштовно брати участь в конференціях СумДУ та публікувати статті у фахових журналах університету. Здобувачам за ОНП надано інші різноманітні формати для проведення й апробації результатів наукових досліджень, зокрема, через: долучення до виконання НДР, у тому числі з оплатою праці Тверезовська О. (денна ф.н., 1 к.), Літовцева В. (денна ф.н., 2 к.), Чорна С. (денна ф.н., 3 к.); можливість для здобувачів взяти участь у конкурсах НТСА СумДУ (<https://bit.ly/3GFSXWu>); залучення до грантової діяльності всеукраїнського і міжнародного рівнів (<https://cutt.ly/fG82TOj>). Аспірантам надано вільний безкоштовний доступ до всіх наявних в Університеті ресурсів, необхідних для проведення наукових досліджень, у т.ч. до Інтернету, комп'ютерної та оргтехніки, мережевого обладнання, комунікаційних систем, ін. Дистанційний огляд освітнього середовища та результати інтерв'ювання завідувачки бібліотеки Крицької О.В. (зустріч 7 з допоміжним персоналом), дозволили ЕГ отримати підтвердження, що для здобувачів у бібліотеці СумДУ надано вільний безоплатний доступ до фахової наукової літератури, світових інформаційних ресурсів і наукометричних баз даних Scopus і WoS. Результати участі аспірантів у наукових заходах та їх публікаційна активність відображаються в індивідуальному плані здобувача третього ОНР, регулярно заслуховуються на засіданнях випускової кафедри та наукових семінарах.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

Як було відмічено аспірантами під час зустрічі з членами ЕГ (зустріч 2 зі здобувачами вищої освіти), в арсеналі університету понад 60 підписаних угод про співпрацю з закордонними партнерами в галузі науково-технічної діяльності, реалізація яких дозволяє здобувачам долучатися до міжнародної академічної спільноти в форматах участі у різноманітних міжнародних наукових проєктах, програмах академічної мобільності, що в СумДУ нормативно врегульовується Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти (<https://bit.ly/33US9Pi>). Зокрема, здобувачки ОНП: Тверезовська О. (денна ф.н., 1 к.) отримала індивідуальний грант на участь у проєкті в рамках програми Еразмус+ «Act on the Spot» (Македонія) (<https://cutt.ly/7G83SsQ>); Кононенко С. (денна ф.н., 4 к.) та Чорна С. (денна ф.н., 3 к.) навчалися за програмою «Times of Uncertainty: Current Challenges for the European Financial Markets» (Німеччина); Чорна С. приймала участь у програмі Еразмус+ Module Jean Monnet (<https://cutt.ly/xG1hkB>). На ОНП є приклади опублікування результатів досліджень здобувачів у наукових виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus або WoS: аспіранти Тверезовська О. (денна ф.н., 1 к.), Чорна С. (денна ф.н., 3 к.). Публікації здобувачів оприлюднено на сайті випускової кафедри (<https://cutt.ly/vGNDQoY>).

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

На веб-сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва зазначено, що відмінною рисою науково-дослідної роботи колективу є міждисциплінарність досліджень, спрямованих на вирішення найбільш актуальних проблем суспільного розвитку. Професори кафедри, молоді вчені, аспіранти та студенти мають високий рівень дослідницьких компетентностей, що дозволяє формувати міждисциплінарні колективи для роботи над виконанням держбюджетних НДР, госпрозрахункових наукових досліджень на замовлення бізнесу та органів місцевого самоврядування, організації та проведення наукових конференцій та стажувань тощо (<https://cutt.ly/YG8AH7j>). Наукові керівники разом із аспірантами беруть участь у низці дослідницьких проєктів за напрямками своїх досліджень, про що надано інформацію на веб-сайтах ННІ БіЕМ та кафедри та детально розписано у підкритерії 6.1 з посиланням на відповідні джерела інформації. Публікаційна направленість наукових керівників в цілому сфокусована на тематиці спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» і корелюється з темами наукових досліджень аспірантів. Щорічно науковими керівниками, у т.ч. у співавторстві з міжнародними партнерами та аспірантами публікуються результати, отримані при виконанні дослідницьких проєктів, з яких значна кількість представлена у наукових виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus або WoS. На підставі документації, наданої ЕГ про наукову діяльність наукових керівників, можна зробити висновок, що вони є активними дослідниками, які залучають до наукових проєктів здобувачів і регулярно публікують та практично впроваджують результати своїх досліджень, що відображено в їх особистих профілях на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва (<https://cutt.ly/1G1Pazj>).

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

СумДУ приділяє велику увагу питанням академічної доброчесності, формуючи політику й стандарти дотримання академічної доброчесності, що регулюються Кодексом академічної доброчесності СумДУ (<https://bit.ly/3KrSTvQ>), а процедури дотримання – Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ (<https://bit.ly/3uzajZZ>). В Університеті діє група сприяння академічній доброчесності, діяльність якої здійснюється відповідно до Положення (<https://bit.ly/3G4R1Wq>), а в обов'язки входить упровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності та забезпечення контролю та моніторингу дотримання НПП та здобувачами академічної доброчесності. На сайті СумДУ в закладці «Академічна доброчесність» представлено прес-релізи різноманітних тематичних заходів, проведення яких сприяло розповсюдженню інформації про академічну доброчесність і дозволило створити інтерактивну платформу, яка популяризує принципи академічної доброчесності як в університеті, так і за його межами (<https://cutt.ly/LG86E8Y>). НПП, які забезпечують викладання на ОПП здійснюють оновлення ОК з метою доповнення їх контенту матеріалом, який стосується популяризації принципів академічної доброчесності. Як уже було зазначено в підкритерії 6.1, зміст ОК «Інноваційна педагогічна діяльність» було розширено в частині розгляду теми про дослідницьку доброчесність (<https://cutt.ly/jG1nWpO>), в підкритерії 4.2 – НПП Артюхов А. і Волк Ю. забезпечують викладання на ОНП ОК Дослідницька доброчесність та Research Integrity із використанням інноваційних педагогічних технологій. Також Артюхов А. є співавтором масового відкритого онлайн курсу «Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії», який викладений на платформі відкритих масових он-лайн курсів Екзамнаріум (<https://cutt.ly/tG87RRQ>). Переважна більшість публікацій наукових керівників та здобувачів представлена у виданнях, які індексуються у наукометричних базах Scopus або WoS, а також у фахових виданнях категорії Б, які передбачають обов'язкову перевірку на наявність плагіату. На веб-сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва вся актуальна тематична інформація представлена в закладці «Корпоративна культура і академічна доброчесність» (<https://cutt.ly/2G4egMK>). За весь час реалізації ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» не виявлено жодного факту порушень академічної доброчесності як серед НПП, так і аспірантів.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

ОНП створена на основі потужних наукових шкіл, її зміст відповідає науковим інтересам здобувачів вищої освіти. Складові ОНП дають можливість аспірантам здобувати компетентності та вдосконалювати їх дотично до наукових інтересів керівників. ОНП спрямована на підготовку до дослідницької діяльності, що відображається рівнем наукової активності, зокрема, кількістю публікацій у зарубіжних та вітчизняних виданнях, участю в міжнародних конференціях, виконанні НДР. Керівництво науковою діяльністю аспірантів здійснює кадровий склад докторів/кандидатів наук, які мають високу публікаційну активність (у тому числі, у виданнях, індексованих в базах Scopus та WoS). Наукова діяльність аспірантів відповідає напрямам досліджень наукових керівників, які разом із аспірантами беруть активну участь у держбюджетних темах та наукових проектах. Тісна співпраця наукових керівників і аспірантів забезпечує можливості здійснювати на високому рівні апробацію результатів наукових досліджень, долучати аспірантів до міжнародної академічної спільноти, дотримуватися академічної доброчесності в науковій діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Високий рівень узгодженості ОНП «Фінанси, банківська справа та страхування» з якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 10, наявність сильних сторін, зокрема: зміст ОНП за всіма ОК відповідає науковим інтересам аспірантів, тематиці їх досліджень, забезпечує формування переліку компетентностей, важливих для здійснення науково-дослідницької та викладацької роботи в рамках спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»; на ОНП функціонують потужні наукові школи та здійснює діяльність достатня кількість висококваліфікованих дослідників для якісної підтримки наукової роботи кожного з аспірантів; наукова діяльність аспірантів відповідає напрямам досліджень наукових керівників, які разом із аспірантами беруть активну участь у держбюджетних темах та наукових проектах; аспірантам надано вільний безкоштовний доступ до всіх наявних в Університеті ресурсів, необхідних для проведення наукових досліджень, у т.ч. до Інтернету, комп'ютерної та оргтехніки, мережевого обладнання, комунікаційних систем; активно впроваджується університетська система забезпечення академічної доброчесності та контролю й моніторингу дотримання НПП і здобувачами академічної доброчесності, ін. Вищезазначені здобутки дозволяють забезпечити досягнення визначених цілей ОНП і відповідності потребам здобувачів вищої освіти, що свідчить про відсутність недоліків і повну відповідність ОНП критерію 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

У зв'язку з технічним збоєм з інформаційної системи (ІС) Нацагенства зникли відповіді Гаранта на запити Експертної групи, тому їх було повторно завантажено як додатки до Звіту Про результати акредитаційної експертизи ОНП "Фінанси, банківська справа та страхування" за третім освітньо-науковим рівнем.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	A
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	A
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	A
Критерій 9. Прозорість та публічність	A
Критерій 10. Навчання через дослідження	A

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація з визначенням "зразкова"**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>ОНП ФБСС 072 (2020).pdf</i>	usIEp7ETr/dKiPdIUrYqmUJHE7Y2lumevOR/N8HE MWY=
Додаток	<i>Відповідність керівників і здобувачів.pdf</i>	5o1MV5IM5f6wo3/DAPvi8BXfYMvSPYJaI8XMzzQia cI=
Додаток	<i>Дослідницька пропозиція.pdf</i>	Vl09qbpyiSJ22uvoNIul4Kp9H9oq8Yk+Uwl6ViNhFd o=
Додаток	<i>Звіти з педагогічної практики.pdf</i>	Zb3vkLqffiQlCREdbDqXv7jqvoskoOES5t+k+ER4bv4 =
Додаток	<i>Індивідуальний план+індивідуальний графік.pdf</i>	RS+6oNpAL3CcPIkaFkyYpwtYlQV7LohK3J4k8MCK rI8=
Додаток	<i>Міжнародна активність здобувачів.pdf</i>	3v39i+BB4ynZoxof/sooJ6Zuq9NBVNlxOy3KRXJ79r E=
Додаток	<i>Міжнародна активність НПП.pdf</i>	m/Qy6l4GtRizHukaCRofaVloI6Wb6aUqIMvo+Lv8w kM=
Додаток	<i>Накази про зарахування та переведення.pdf</i>	S29bygmFq7Af2YY4NYFZIoDnnQYU3mlKz8OR3/flj mA=
Додаток	<i>Про введення в дію рішень вченої ради СумДУ 30 серпня 2021.pdf</i>	4MQ1AYni/hl2hSxJTSVZiTn4lxxf7JAsS25t6r9tN6Y =
Додаток	<i>Протоколи вченої ради затвердження тем.pdf</i>	r8ieuSZY7V7RTWgG9ylDjsYtKwMLFC7BYK9JPXi2 H/U=

Додаток	<i>Протоколи РПП.PDF</i>	2R8FO72Dx3PopTfGR2cKj/oUi/jNayMioa0a1OvZ9T o=
Додаток	<i>Силабус Педагогічна практика.pdf</i>	Kflca3oCIrjB3Ip2GQluBawLcBAj1PMFbD/8G2UqGP 8=
Додаток	<i>Сил_Педагогічна практика_2021_Кафедра фінансових т.pdf</i>	ovVDHJjinl+cE9BYv6BwANVULOkiVt2OsFbZufj1G EI=
Додаток	<i>РП_Сучасні тренди фінансової економіки_1.pdf</i>	Q+mq2M9oJXrzSfqB6CD0GVF12nQl6TmHYPPBS5 4ow04=
Додаток	<i>РП_Інноваційна педагогічна діяльність.PDF</i>	aw5Bv2Zr7va8bMfzi7QlmeK+8dgCuGymB7MAn2Vol Ck=
Додаток	<i>Сертифікати В2 НПП.pdf</i>	Ug+nOUXtY/7Lb7gvuNG1OqL5K9CtZUwAWa+XMx WpWYE=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Вовк Вікторія Яківна

Члени експертної групи

Панухник Олена Віталіївна

Ткач Катерина Ігорівна